

ADVENT A PESTI FERENCESEKNÉL – 2025

A VILÁGOSSÁG A VILÁGBA JÖN

ADVENTI GYERTYAGYÚJTÁS - ADVENT SZOMBATJAIN
(NOVEMBER 29., DECEMBER 6., 13., 20.)

19.15 Adventi gyertyagyújtás

ADVENT VASÁRNAPJAIN
(NOVEMBER 30., DECEMBER 7., 14., 21.)

18.00 Adventi gyertyagyújtás, vesperás
18.30 Szentmise, majd konferenciabeszéd
– Martos Levente Balázs püspök

Tematika:
Elmélkedések a Boldogságokról
I. A rejtkehely – a bűjt és az ima,
II. Az ellenségszeretet, III. Az aranyzsabály,
IV. A lámpás és a hegyre épült város.

ADVENT KÖZNAPJAIN

Hétköznapi mise- és gyóntatási rend

05.55 Úrangyala imádság
06.00 Rorate-mise
06.30 Reggeli dicséret

GYÓNTATÁS

ADVENT VASÁRNAPJAIN:

6.00–12.30; 16.00–21.00

ADVENT KÖZNAPJAIN:

6.00–12.00; 16.00–22.00

Pénteken: 6.00–22.00

DECEMBER 17–23. (SZERDA–KEDD):

6.00–22.00

DECEMBER 24.

6.00–16.00

SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS ÜNNEPE
(DECEMBER 8. HÉTFŐ)

6.00 Rorate-mise
17.20 Rózsafüzér a békéért
18.00 Ünnepi zsoltosma, rendünk
felajánlása a Szűzanyának
18.30 Ünnepi szentmise
19.30 A szentélyben lévő
Immaculata-kép bemutatása

DECEMBER 17–23. 19.15
Ó-ANTIFONÁK ÉNEKLÉSE A VESPERÁS KERETÉBEN

SZENTSÉGIMÁDÁS

Advent hétköznapijain 20.00–22.00 között.

TANÁROK LELKIGYAKORLATA
– A FÉRFI SZERZETESLŐJÁRÓK KONFERENCIÁJA SZERVEZÉSÉBEN
DECEMBER 11–12–13.
(CSÜTÖRTÖK–SZOMBAT 18.30)

Vezeti: BOLDVAI BERTALAN premontrei szerzetes,
a rend szombathelyi gimnáziumának igazgatója

KONCERTEK
DECEMBER 6., 13. ÉS 20. (SZOMBAT)

17.00 órától adventi zenés áhítatok
a Szent Ferenc teremben

Ferenciek Tere

BELVÁROSI FERENCES TEMPLOM KIADVÁNYA

2025. 3. szám

SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS

A KEGYELEM EREJE

KARÁCSONYI ÉNEKEINK

KONFERENCIABESZÉDEK

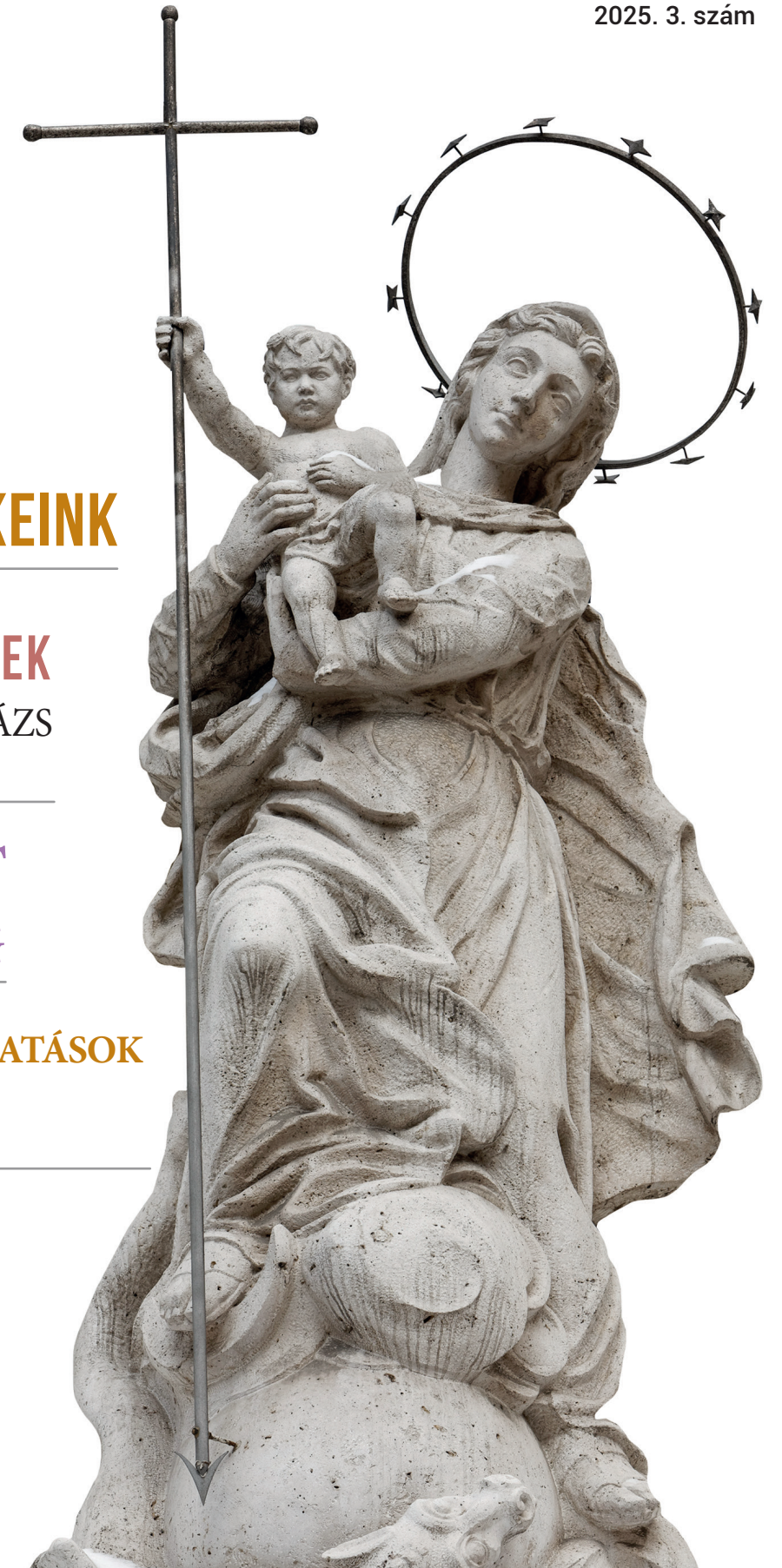
MARTOS LEVENTE BALÁZS
PÜSPÖKKEL

A FORDÍTOTT KÁINBÉLYEG

GYÓNTATÓK ÉS GYÓNTATÁSOK

KARÁCSONYRA KÉSZÜLVE
ÉS HÉTKÖZNAPOKON

IMÁDNI ISTENT

SZENT ANTAL ÜNNEPE

VENCEL, KÁZMÉR, NIKODÉMUS ÉS KAMILL ATYA EZÜSTMISÉJE

PORCIUNKULA BÚCSÚ

MIHÁLYI JEROMOS TIHANYI PERJEL VEZETÉSÉVEL

KOLLÉGISTÁINK LENGYELORSZÁGI ZARÁNDOKKLATA

STANISLAW DZIWIŚ BÍBOROS, A PÁLOS, A DOMONKOS ÉS A FERENCES ATYÁK VENDÉGEKÉNT

WACŁAW FELCZAK ALAPÍTVÁNY
WACŁAW FELCZAK FOUNDATION

Tartalomjegyzék

4 KÖSZÖNTŐ

A hit jeleitől megérintve

6 SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS

- a kegyelem ereje

8 ROSSZ ÉRZÉS, SZÉGYEN, BŰNBÁNAT...

11 2025. ADVENT

- Jézust hallgatni a hegyi beszédben

12 A FORDÍTOTT KÁINBÉLYEG

14 IMÁDNI ISTENT

- Lélekben és igazságban

18 HAJNAL ZÉNÓ OFM ÉS MARTINCSEVITS PÁL ATYA maradványainak azonosítása

20 „AKÁR A PÁLMA...”

Ervin Gábor és a ferencesek

24 ZARÁNDOKKÖZPONT NYÍLIK A KÁRPÁTIA UDVARBAN

26 MÉG MINDIG EGYEDÜL?

28 A FERENCES VILÁGI RENDRŐL

30 TÖBBNYELVŰ GYÓNTATÁS

31 ÚJ GYÓNTATÓINK BEMUTATKOZÁSA

32 DOLGOZÓINK, SEGÍTŐINK

34 MEGŐRZÉS, FELÚJÍTÁS, LELKI KÖZÖSSÉG

36 KARÁCSONYI ÉNEKEINK

38 URUNK SZÜLETÉSÉNEK ÜNNEPKÖRE A PESTI FERENCESEKNÉL 2025–2026

IMPRESSZUM

Ferenciek Tere - Belvárosi Ferences Templom Újságja 2025/3. szám | Megjelenik a Belvárosi Ferences Templomigazgatóság gondozásában
Felelős kiadó: dr. Kálmán Peregrin OFM | Főszerkesztő: dr. Kálmán Peregrin OFM | Szerkesztő: Teveli Dalma, Hornyák Zsófia
Layout és tördelő szerkesztő: Kamarás Ágnes | Lektor: Naményi Ildikó SSS | Fotók: Fortepan, Magyar Kurír, Belvárosi Ferences Templom,
Ferences Rendtartomány | Nyomdai munkálatok: Virtuóz Nyomda - www.virtuoznyomda.hu

ISSN 3058-0676

Ingyenes kiadványunk önköltsége példányonként mintegy 690 Ft. Kérjük, támogassa lapunk megjelenését!

Köszöntő

A HIT JELEITŐL MEGÉRINTVE

Az idei év adventjével belépünk a Jubileumi Szentév utolsó szakaszába. Van, akit a kegyelmi esztendő egyáltalán nem érintett meg, sokak nálunk és más, erre kijelölt templomokban részesültek a búcsúnyerésben, de nagy számban voltak olyan zarándokok is, akik a szentévi búcsúk központjába, Rómába is eljuthattak. Egy zarándokcsoporthoz kísérve én is ez utóbbiak közé számíttathattam, az előkészület és az ott megélt tapasztalatok pedig egészen mélyen megérintettek, ma is formálnak. Kálmán Peregrin OFM templomigazgató írása.

KÁLMÁN PEREGRIN OFM
TEPLOMIGAZGATÓ

A Lateráni bazilika szentélymozaikjának történetéről olvasva arra találtam ugyanis, hogy az ott ábrázolt Dicsőséges Szent Kereszt megjelenítése a kereszténységnek a pogányság fölötti diadalát szimbolizálja, s hogy Szent Ilona császárné – Nagy Konstantin császár édesanyja – azért zarándokolt el a Szentföldre, mert engesztelni akart fiának bűnéért, aki kivégeztette a házasságtöréssel meggyanúsított, de később ártatlannak bizonyuló feleségét, illetve a mos-

tohafiát. Egy anya, aki fiának égbekiáltó bűnét megismerve nem gyűlölködik vagy falaz, hanem az igazságtalanságot látva mértéken túli engesztelést, áldozatot vállal. Ennek az áldozatnak lett a gyümölcse a Szent Kereszt ereklyéinek megtalálása, a szenvedés eszközeinek fellelése, amelyekből a császárné többet Rómába vitetett és amelyekről ma sorra beszámol a történettudomány, hogy Jézus személyéhez kapcsolhatók.

A Lateráni bazilika szentélymozaik-keresztjéből folyók ágaznak el, mintegy átölelve a szentélyt, ahol az oltárban ott találjuk azt az asztallapot, amelyről úgy tudja a hagyomány, hogy az első pápák oltárasztala volt, a szentségi oltár fölött pedig ugyanígy látható az utolsó vacsora emlékeként számontartott asztallapereklje. Megérintheztem mindkettőt.

S hogy ez az együttes miről is beszél (nekem)? Arról, hogy a hit titka az emberi áldozatvállalás gyümölcseként válik elérhetővé az egyházban. Az Atya szeretetében hordta a Fiút, de megtörte, ezáltal lett Ő a mai napig is kioszthatóvá; a Fiú kezébe vette a kenyeret és

megtörte, benne átadta magát, ezt vették át az apostolok, a pápák, akik miután megújították és továbbadták ugyanezt az áldozatot, nemsokára maguk is megtörtettek – áldozattá, a Krisztusban való kikezdetlen hit és bizalom átadóivá váltak.

Atyám, hová mégy fiad nélkül? – legendája szerint ezt kérdezte Lőrinc diakónus a mellőle elhurcolt pápától – *Eddig sohasem mutattad be nélkülem a szentáldozatot. Tégy csak újból próbára,*

és lásd, vajon méltatlant választottál-e egyházi szolgálatra, akire az Úr vérének kiosztását bízod? Szent Ilona ebbe a sorba csatlakozott személyes áldozatával, ennek köszönhető, hogy korunkban is odaléphetünk érzékelhető módon, az ereklyék érintése által is Rómában és más helyeken a megváltás misztériumához, s ez a mozzanat a zarándokokban erősítheti a szentek közösségének, a küzdő és a megdicsőült egyház összetartozásának tapasztalatát.

2025-ben hitéletünk kiváltságos helyén elsősorban a szentek érdemeinek kincsestárából való merítés áll(t), a búcsúnyerés által. Miután majd befejeződik a Jubileumi Szentév, menjen bennünk

végbe egy váltás: a kegyelmi esztendő lezárása után nyíljék meg számunkra az az időszak, amikor Szent Ilonához hasonlóan tudatosan akarjuk mi gyarapítani az érdemszerzés kincsestárát, hogy mások meríthessenek belőle! Legyen erre hívogató jel a padsorok elejénél ott maradó szentévi kereszt, ugyanis *e csodálatos cserében az egyik életszentsége javára van a többieknek, mégpedig fokozottabban, mint ahogy egynek bűne ártani tudott a többieknek* (Katolikus Egyház Katekizmusa 1475.). És erre bátorít bennünket maga az apostol is: *testemben kiegészítem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, testének, az Egyháznak javára* (Kol 1,24).

SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS – A KEGYELEM EREJE

A ferences Szűzanya-áhitat legjellegzetesebb kifejeződése a Szeplőtelen Fogantatás tisztelete. Mi kristályosodott ki ebben a dogmában az évszázadok során?

Mit vall meg a december 8-i ünneppel az egyház? Milyen szerepük volt ebben a ferenceseknek?

Deák Hedvig domonkos nővér ezt foglalja össze írásában.

DEÁK HEDVIG DOMONKOS NŐVÉR

A Szeplőtelen Fogantatás hittételének tárgya a következő: Szűz Máriát, a megtestesült Ige édesanyját Isten különleges módon készítette fel istenanyai hivatására, amikor megóvta őt minden bűntől, nemcsak a személyestől, hanem az eredeti bűntől és annak következményétől (a rendetlen kívánságtól) is. Vagyis Mária, pozitívan fogalmazva, kegyelemmel teljes. Ez teljesen Isten ajándéka, hogy a Fia érdemeiért eleve megóvja őt attól, hogy egy pillanatra is elszakadjon Istentől – hiszen a bűn lényege az Istentől való elszakadás állapota.

Ezt a tartalmat az egyetemes egyház hitére alapozva definiálta hittételként IX. Piusz pápa 1854. december 8-án, az *Ineffabilis Deus* kezdetű bullában.

Máriának ez az Isten ajándékának köszönhető szentsége – „kegyelemmel teljes volta” – a következőket jelenti:

- Elsősorban felkészíti Máriát az istenanyai hivatásra. Jézus Krisztus földi életének, emberi fejlő-

désének legfontosabb, legmeghatározóbb kapcsolata a Szűzanya, ezért is „logikus”, hogy aki először mosolyog rá Isten Fiára, az olyan valaki legyen, akit a legapróbb akadály sem távolít el Istentől.

- Isten szeretetének ingyenességét mutatja meg a legkiválóbb módon: minden érdem nélkül, pusztán Isten kiválasztásának eredményeként mentes ő az eredeti bűntől. Őrá a leginkább áll: *Isten kegyelméből vagyok az, aki vagyok* (1Kor 15,10); *Mindannyian ingyenesen igazultak meg, kegyelemből, Jézus Krisztus megváltása árán* (Róm 3,24).
- A Szeplőtelen Fogantatás bemutatja a krisztusi megváltás teljességét, annak tökéletes kifejezését adja: Mária fenségesebb módon lett megváltva (*sublimiori modo redempta*), mondja róla a dogmát definiáló pápai bulla. Vagyis a megváltás az ő esetében a legradikálisabb és legtökéletesebb, s így Krisztus dicsőségét különleges módon hirdeti.
- A kegyelemmel teljesség Mária felénk irányuló lelki anyaságának is előzménye: Mária annál is inkább az irgalom anyja, mert tudatában van – mindenki másnál jobban – Krisztus megváltó művének és Isten ingyenes szeretetének.

A Szűzanya különleges, teljes szentségéről szóló tanítás az angyali üdvözet szavain alapszik (Lk 1,28): *Üdvöz légy, kegyelemmel teljes*. Az eredetiben „kaire, kekaritomené”, aminek jelentése szó szerint: „akit a kegyelem/Isten szeretete átalakított”. Érdekes módon a *Korán* így fordítja az angyali üdvözet szavait: *Ó Mária, az Isten valóban kedvelt téged, szeplőtelené tett és kiválasztott minden asszony közül*.

Ez a kegyelemmel teljesség magyarázza Mária nyitottságát Isten üzenetére – amelyet már az is mutat, hogy a Szentírás szembeállítja

őt Zakariással, aki nem hisz, ezért meg-némul. Közvetve tanúskodik Mária kegyelmi választottságáról az, hogy a Szentírásban nincs jele, hogy szüksége lett volna megtérésre, ahogyan pl. az apostoloknak.

Máriában különleges fénnel ragyog fel Isten megelőző, kiválasztó szeretete: *a világ teremtése előtt kiválasztott, hogy szentek és szeplőtelenek legyünk előtte szeretetben* (Ef 1,4). Ez valósul meg a legteljesebben Máriában, így ő az isteni, ingyenes kiválasztás mintaképe.

Ami Máriában történik, annak előképe ott van az Ószövetségben. A Szentírás a választott nép hűtlenségéről beszél, hűtlen szeretőnek ábrázolja Izraelt, aki prostituálta magát. De Isten szeretete örök: titokzatos ígéret bontakozik ki, amely szerint Isten a házasságtörő feleséget az utolsó időkben mint tiszta menyasszonyt fogja magához venni. Sőt, azt mondja Izraelnek az Úr: *teljesen szép vagy, nincs benned semmi folt* (Én 4,7: *tota pulchra es amica mia, et macula non est in te*). Az egyház ezeket a szavakat Máriára alkalmazza: *Teljesen szép vagy Mária, és az eredeti bűn foltja nincs meg benned – Tota pulchra es Maria, et macula originalis non est in te*. Méltán, hiszen Mária az, aki emberként a legtisztább választ tudja Istennek adni.

A keresztény nép hitének van elsőbbsége e hittitok felismerésében. A Mária különleges szentségéről való meggyőződés nyomai sok helyen megtalálhatók: az első utalás erre az ún. Jakab-protóevangéliumban bukkan fel, amely egy apokrif szöveg (vagyis nem része a Szentírásnak) és amely szerint Máriát férfi közreműködése nélkül foganta Szent Anna. Ez az első jele annak, hogy Mária szentsége belevésődött a nép gondolkodásába, bár még mitikus módon. A bizánci teológusok már megfogalmazzák, hogy Máriának olyan szentsége van, amely a morális renden túli, az ő erkölcsi tökéletessége csak jele ennek. Ez a szentség Isten megelőző tevékenységének az eredménye. Mária új teremtés, „újonnan formált agyagedény” Isten kezében.

A teológusok számára a megoldandó kérdést az jelentette, hogy ha Mária bűntől teljesen mentes, ha az ő kegyelemmel teljességét a lehető legtágabban értjük, akkor hogyan terjed ki rá Krisztus megváltása? Szent Ágoston már azt írta, *Mária, a szent szűz, tehát kivétel, akiről az Úr iránti tiszteletből nem akarom, hogy bármilyen kérdés felmerüljön, amikor a bűnről van szó. Honnan tudjuk ugyanis, hogy milyen kegyelmi többletet kapott, hogy legyőzze minden oldalról a bűnt – ő, aki méltó volt foganni és megszülni azt, akiről nyilvánvaló, hogy semmi bűne nem volt?*

Több középkori teológus – Szent Anzelm, Szent Bernát, Szent Tamás – arról beszélt, hogy Mária a fogantatása után, anyja méhében tisztult meg. Egy 11–12. századi teológus, Eadmer volt az első, aki felvetette, hogy Isten megtehetette, hogy megadja egy emberi testnek, hogy a bűn minden tövisétől mentes legyen – s ha képes volt rá és akarta, akkor meg is tette.

Boldog Duns Scotus János ferences teológus belátása, a „megelőző megváltás” gondolata segített végül megoldani ezt a teológiai problémát. Ez egy krisztológiai felismerésre

épül, a krisztusi közvetítés tökéletes és teljes voltára: Krisztus halálának hatása örök, visszafelé, a múltra is kifejti a hatását, illetve a krisztusi közvetítés Mária felé mutatja meg a teljes potenciálját, amennyiben magában foglalja az eredeti bűntől való megőrzést is.

Jézus Krisztusban Isten megújít mindent és új népet teremt magának, de ennek az újra összefoglalásnak az elején kell, hogy legyen egy tiszta sarjadék, amelyen Jessze gyökere el tud kezdeni kibontakozni (Iz 11,1) – ez Mária. Benne nincs semmi akadály a isteni kegyelem áradásának, ami óriási erővel viszi Máriát Isten felé, a hit és a szeretet lendületében. Minél inkább tele van egy teremtmény Istennel, annál jobban szomjazik rá: Máriának a Magasságbeli iránti szomja mindenki más vágyát felülmúlja intenzitásában. Izrael várározása is benne csúcsára ér és egyben választ is kap: ez az angyali üdvözet. A kegyelem, a *sola gratia* győzelme ez. Isten szeretete – a miénktől eltérően – nem függ a tárgyától, hanem létrehozza azt – itt pedig ennek nincs akadály. Így a régi világ közepén Isten újrakezdi a teremtést és Máriát a legszeretettelőbb teremtménnyé teszi, a legvonzóbbá: akiben Isten személyesen lakást tud venni. Ő az újjáteremtés első példája: Isten maga vesz ezért lakást benne.

ROSSZ ÉRZÉS, SZÉGYEN, BŰNBÁNAT...

„Emberi éretté válásunknak és üdvösségünknek is feltétele, hogy időről időre rápillantsunk az életünkre: vajon abba az irányba haladunk-e, amerre szeretnénk?

S ha nem, akkor mi akadályoz benne?”

– írja Varga Kapisztrán OFM atya. S hogy hogyan kapcsolódhat ez a rátekintés a gyónás szentségéhez? – erre mutat rá itt közölt gondolataival.

Régi történet, hogy a plébános a gyóntatószékben ülve azt látja, hogy az ördög is sorban áll a gyónásra várók között. A meglepődött atya meg is kérdezi tőle, hogy tán csak nem gyónni akar ő is, mire az ördög azt válaszolja: „Á, dehogy, csak visszaadom az embereknek azt, amit elvettem tőlük, amikor a bűneiket elkövezték”. – „Mit adsz nekik vissza?” – kérdezi meglepődve a pap. „A szégyenérzetet” – feleli az ördög.

Gyónás és rossz érzés, bűnbánat és szégyenérzet gyakran jár együtt, és lehet olyan tapasztalatunk, hogy ezen a szégyenérzeten, „rossz érzésen” csak akkor sikerül úrrá lennünk, amikor már annyira szen-

VARGA KAPISZTRÁN OFM
ATYA

vedünk, hogy az is könnyebbnek látszik, ha elmegyünk és bevalljuk a bűneinket. De így kell-e lennie ennek mindig? Lehet-e ezen valahogy segíteni? Azért azt is látni kell, hogy sokak számára megkönnyebbülést és felszabadulást jelent a bűnbánat és a gyónás. Mi kell ahhoz, hogy így legyen?

Nyilván nagyon személy- és lelki-állapot-függő, hogy ki hogyan éli meg az önmagával való szembenézést, illetve azt, hogy valaki más előtt beszéljen is erről.

A ROSSZ ÉRZÉS

Sokan mondják, hogy „rossz érzés” van bennük, ha gyónni „kell menni”. Amikor azonban valaki ezt mondja, az arra utal, hogy

még csak érzi a belső rendezetlenséget, összevisszaságot, hogy nem ott tart, ahol szeretne vagy nem úgy cselekszik, él, ahogy azt ideálisnak tartja, de konkrétan még nem tudja vagy nem akarja megnevezni, mit is jelent valójában ez a bizonyos „rossz érzés”. A „rossz érzést” konkretizálni kell ahhoz, hogy orvosolhassuk. Lehet, hogy valaki fél. Fél például attól, hogy más (egy pap) előtt kell bűnvallomást tennie. Vagy fél attól, hogy kiderül, élete nem is annyira rendezett vagy tiszta, mint azt szeretné, ha pedig ez így van, összetörik a magáról alkotott, dédelgetett kép. Vagy régóta küzd valami hibával, és frusztrált, illetve dühös amiatt, hogy még mindig nem

tud szabadulni tőle. Ha sikerül konkretizálnunk, hogy mi is okozza bennünk a „rossz érzést”, akkor már jó úton vagyunk, mert ki tudjuk mondani: félek, aggódom, frusztrált vagyok, dühös vagyok magamra, a bűneimre, a körülményeimre, más emberekre, a társadalomra, az egyházra, a gyóntató papra stb. Ezekkel a konkrétumokkal már lehet valamit kezdeni, mert pl. tudom azt mondani, hogy félek, frusztrált, dühös stb. vagyok, de most mégis szembe kell néznem magammal és be kell vallanom, legalább magamnak, hogy nincs minden rendben – mert ez lesz a gyógyulás és a megszabadulás útja számomra. Különben marad a belülről lassan pusztító szégyenérzet.

ROSSZ MEGOLDÁSOK A SZÉGYENÉRZET KEZELÉSÉRE

Ha nem is nézünk szembe azzal, hogy nincs minden rendben velünk, attól még érezzük. A fent említett szembenézés helyett sokan inkább a tagadás útját választják: „Á, ez még belefér! Nem olyan jelentős dolog ez! Lehet ezzel is együtt élni! Nincs itt semmi baj, csak az aggályoskodók fújják

fel!” stb., mégis ösztönösen érezzük, ha nem vagyunk rendben és igyekszünk azt takargatni, palástolni mások előtt. Egy ideig biztosan lehet is. De egy idő után a titkolni való dolgok sokaságával egyre nehezebb embertársainkhoz, Istenhez vagy magunkhoz közeledni, ezért aztán lassanként megváltoznak emberi kapcsolataink, Istent is távolinak, elérhetetlennek kezdjük érezni és a lelkünk mélyére vezető utat is eltorlaszolják ezek a takargatott dolgok. Ész-

re sem vesszük, milyen pusztító változást tud ez okozni, csak szép lassan belecsúszunk. Ez a *defectus moralis* – erkölcsi defekt/hiány – pont olyan, mint amikor egy autó vagy kerékpár kereke kap defektet. Megtörténhet, hogy nem is lehet vele továbbmenni. Ez a szerencsésebb eset. Ha azonban valaki ennek ellenére továbbmegy, balesetet okozhat megsértve magát vagy másokat, előbb-utóbb pedig a járműve is tönkremegy.

Van olyan is, hogy éppen a dolgok takargatása, kerülgetése, ki nem mondása árulja el legrejtettebb titkunkat.

A MEGKÖNYNEBBÜLÉST HOZÓ MEGOLDÁS: SZEMBENÉZÉS MAGUNKKAL

A kereszténység kritikusai előszeretettel emlegetik fel azt, hogy a kereszténység a szenvedés, a halál, az örök élet, a bűn hangoztatásával neurotikusan aggodalmaskodóvá és boldogtalanná teszi az embereket vagy a társadalmat. Persze naivítás lenne azt gondolnunk, hogy az egyes emberek vagy a nyugati civilizációban élők a kereszténység nélkül, természetükből fakadóan megelégedettek, boldogok

lennének és nem lennének közöttük neurotikusok. A tények nem ezt mutatták. Ráadásul senki sem juthat el az emberi érettségre, ha ezekkel a kérdésekkel nem néz szembe. (Vö. RONALD ROLHEISER: *Üdvözült vágy*. Ursus Libris, 2020. 191–192.)

Emberi éretté válásunknak és üdvösségünknek is feltétele, hogy időről időre rápillantsunk életünkre: vajon abba az irányba haladunk-e, amerre szeretnénk? S ha nem, akkor mi akadályoz benne? Ilyenkor az a döntő, hogy észreveszem-e a helytelen irányt, illetve a rossz irányba vivő dolgokat. Képes vagyok-e meglátni ezeket, képes vagyok-e a jót és a rosszat megkülönböztetni? Csak ha ezt meg tudom tenni, akkor van esélyem a korrigálásra, arra, hogy újra és újra a helyes irányba terelgessem magamat. Ha pedig azt látom, hogy nem jó az irány, azt fel kell vagy be kell ismernem. Ennek eszköze lelkiismeretünk megvizsgálása, a szembenézés magunkkal. Mindezt nem azért tesszük, hogy magunkat lenyom-

juk, megszégyenítsük, megbénítsuk, neurotikussá tegyük. Ellenkezőleg: azért, hogy ne rossz irányba haladjunk, hanem be tudjunk állni a jó irányba. De ehhez pontosan kell tudnunk és megneveznünk az akadályokat, a rossz irányt stb. és adott esetben állást kell foglalnunk a jó és a helyes mellett magunkkal szemben is. Nos, ez történik meg a bűnbánatban. A bűnbánat azonban önmagában még csak egy könyörgő, választ váró kinyújtott kéz. A bűn ugyanis nemcsak megnevezést kíván, hanem bocsánatot is, kü-

lönben ott marad felszínre hozva, lezáratlanul. Bocsánatot azonban – természeténél fogva – csak a megnevezett és kimondott bűn kaphat.

Erre való tehát a bűnbánat, hogy ti. a bűnös ember bocsánatot kérjen és kapjon. S ha ezt a gyónásban megkaptam, akkor megtapasztalom: megérte a szembenézés küzdelme. Tisztának és megkönnyebültnek érezhetem magam, nem köt a szégyen és megújíthatom embertársaimmal és Istennel való kapcsolatomat is.

2025. ADVENT

JÉZUST HALLGATNI A HEGYI BESZÉDBEN

Advent négy vasárnapján Martos Levente Balázs püspök atya folytatja a 2024-ben megkezdett konferenciabeszédeit templomunkban a 18.30-kor kezdődő szentmisék után. Az alábbi soraival az adventi készüllet idejének gondolatkörébe vezet be minket.

Máté evangélista úgy rajzolja meg Jézus egyéniségét, hogy tettei mellett különösen is kiemeli a beszédeit. Ezek közül az első és talán legjelentősebb, de mindenképpen a legismeretesebb a hegyi beszéd. Ez Jézus erkölcsi tanítását foglalja össze. Jézus, mint egyfajta új Mózes, új törvénnyel jelentkezik, amely az előzőt valójában feltételezi, mégis számos ponton megújítja, megváltoztatja, felülmúlja. Milyen nekünk, mai keresztényeknek az ellenségszeretetről, a nyolc boldogságról vagy éppen az úgynevezett arany szabályról hallani? Mennyire engedjük, hogy Jézus ezekre az olykor nehéz területekre hívjon minket?

MARTOS LEVENTE BALÁZS
ESZTERGOM-BUDAPESTI SEGÉDPÜSPÖK

hívót meghívja. A második a már-már kényszerítő erő, amellyel az *ellenségszeretet* nagylelkűségére tanít. A harmadik vasárnap az *arany szabály*ról beszélünk majd, arról, hogy mindenkivel úgy bánjunk, ahogy szeretnénk, hogy velünk bánjanak. Végül a *lámpásról* és a *hegyre épült városról* szólunk, arról a szerepről, amelyet Jézus szánt övéinek, a lehető legtermészetesebb bátorsággal.

A hegyi beszéd Jézus igényességét mutatja meg és kihívás elé állít minket a mai napig is. Nem is lesz erőnk megtenni, amit a Mester kért, ha nem maradunk vele éltető kapcsolatban.

A négy adventi vasárnapon négy fontos témán át közelítjük meg Jézust, aki a hegyi beszédben tanított. Az első a *rejtekhely*, amelyre az imádkozó, bőjtölő

Öröm lesz mégis felfedezni, hogy ezek a sorok, azon túl, hogy irányt szabnak, Jézusból is részt adnak, vele is összekapcsolnak.

A FORDÍTOTT KÁINBÉLYEG

2025. szeptember 21-én, templomszentelésünk ünnepén Köves Slomó vezető rabbi (EMIH) emlékező beszédet mondott a zsidómentésben és a kerület lakosainak védelmében kiemelkedő szerepet vállaló rendtársaink emlékére állított tábla avatásakor, megáldásakor.

A beszéd szerkesztett változatát közöljük.

Tisztelt emlékező Közösség, kedves Barátaim!

A híres rabbi, Náchmán egyszer a következő tanmesét mesélte. Volt egyszer, hol nem volt, volt egy király, akinek egy éjszaka borzasztó álma volt. Annyira megviselte ez a rémálom, hogy magához hívta leghűségesebb tanácsadóját, hogy megossza vele, miről is álmódott.

– Borzasztó álmot láttam, nem nyugszom azóta, hogy felébredtem. Azt álmodtam, hogy jövőre a gabonatermés meg lesz bolondítva, és a gabonatermést bárki megeszi, meg fog bolondulni. Az egész társadalom, a nemzet, mindenki bolond lesz, meg fog örülni. Nem tudom, mit csináljunk, mit lehet ezzel kezdeni. Biztos vagyok benne, érzem belülről, hogy ez így fog történni.

Meghallgatta a tanácsadó és azt mondta:

– Felséges királyom, ez borzasztó, nekem csak egy ötletem van: azt nem lehet mondani az embereknek, hogy ne egyenek a búzából, mert nem fogják elhinni nekünk, de legalább mi ketten ne együnk a búzából, és akkor marad két normális ember a földön.

Mire így szólt a király:

– Hát megörültél? Amikor örültek között van két normális, az a két normális az „örült” és az örültek a „normálisak”. Hiszen mi az örültség? Az, ami a szokványostól, a normálistól eltér. Ha mi ketten nem eszünk a búzából, akkor majd mindenki másra ránézve azt gondoljuk, mi vagyunk a normálisak és ők az örültek. De mindenki más, amikor ránk néz, azt fogja mondani, mi vagyunk az örültek és ők a nor-

**KÖVES SLOMÓ
VEZETŐ RABBI (EMIH)**

málisak. Semmit sem fog segíteni ez a megoldás!

– Hát akkor mit tegyünk? – kérdezte a tanácsadó a királytól.

A király azt válaszolta:

– Van egy ötletem: együnk mi is a búzából, de rajzoljunk a homlokunkra egy jelet. Így minden reggel, amikor fölkelünk és a tükörbe nézünk, te meg én, emlékezni fogunk rá: lehet, hogy örültek vagyunk, de valójában mi nem vagyunk azok, ez csak a búza miatt van.

Belül mi nem vagyunk örültek, ez az emlékeztető pedig valamilyen korlátot, keretet fog adni az örültségnek, hogy egy bizonyos határon ne menjünk túl.

Rabbi Náchmán ezt a tanmesét a megtérés kapcsán mondta. Azt tanította ezzel, hogy olyan a bűn, mint az örület, és van olyan helyzet, amikor mindenki megörül. Van olyan helyzet, amikor mi is érezzük, hogy nem tudunk ellenállni a bűnnek, az örültségnek, ami bűnhöz vezet, és itt, ha nem tudunk teljesen megtérni, fontos, hogy legalább legyen rajtunk egy fordított káinbélyeg, egy pozitív káinbélyeg, ami emlékeztet bennünket: lehet, hogy most nem úgy viselkedünk, ahogy kellene, de ez nem a valódi énünk. A „Káin bélyege” olyan jel, amely a bűnösség miatt viselt, a megbélyegzett személy büntetvére utaló megkülönböztető jegyként szolgál. Ezzel szemben a „fordított káinbélyeg” a normalitásra, az ártatlanságra vagy jótékony (bűnnel ellentétes) cselekedetekre emlékeztető jel, amely az adott személyt és környezetét az áldozatvállalás vagy pozitív tettek erényeire hivatott emlékeztetni. A valódi énünk belül egy jó,

egy szent, egy isteni én, ami a jót akarja és a jó szerint akarna cselekedni. És ha ezt a fordított káinbélyeget magunkon viseljük, akkor a legörültebb időkben is talán képesek leszünk egy kicsit normálisabban viselkedni.

A most felavatott emléktábla olyan emberekre emlékeztet bennünket, akik egy nagyon sötét időszakban egy kis lángot gyújtottak, és bár az a kis láng nem tudta megfordítani a történelem borzasztó menetét és a sötétséget nem tudta teljesen elűzni, de – ahogy Salamon király mondja –, egy kis fény is nagyon sok sötétséget tudott elűzni. Mert a kis láng felértékelődik, amikor nagyon sötét szobában, nagyon sötét környezetben gyújtják meg.

Azok a szerzetesek és hívek, akik embereket mentettek egy embertelen időszakban, akik a történelmi emlékezet szerint közvetlenül 18 zsidó embertár-

suknak az életét mentették meg vagy más feljegyzések szerint több száz zsidón segítettek menlevelekkel 1944–1945 telén, ők egy kis lángot gyújtottak, egy kis fordított káinbélyegről tettek tanúbizonyságot, egy olyan pozitív bélyegről, ami fényt és életet jelentett a halál és a bűn terjedésének az idején.

**Bitó Balázs
alkotóművész**

Emléktábla a templomkapunál

séggel mondhatta, hogy a világ nekem teremtett, én pedig azért teremtettem, hogy Istent szolgáljam, enyém a felelősség és nem vonhatom ki magamat a felelősség alól; ugyanúgy a történelem későbbi nemzedékeinek minden embere – akkor is, ha már 8 milliárd ember közül való ember – tekintsen ma-

gára úgy, mintha egyedüli ember lenne. Tekintsen magára úgy, mintha ő lenne egyedül, és ugyanazzal a kiállással, önbizalommal, ugyanakkor felelősségérzettel tudja: Isten szemében ő egy egyedüli ember.

IMÁDNI ISTENT LÉLEKBEN ÉS IGAZSÁGBAN

Udvardy György veszprémi érsek mutatta be 2025. szeptember 20-án templomszentelésünk évfordulós miséjét, amely után Isten szolgája Hajnal Zénó újratemetését végeztük, aki a Veszprémi Egyházmegye akkori területén halt vértanúhalált. A szentmisén elhangzott prédikáció szerkesztett változatát olvashatjuk.

A közösség a templomszentelés ünnepét üli. Mi végre ünnepeljük ezt? Isten szentsége okán és azért, mert mi, emberek az életszentségre kaptunk meghívást. Szívünkben él a vágy arra, hogy szentül, tisztán éljünk, amikor pedig rádöbbenünk a lét nagyságára, rádöbbenünk arra is, milyen nagyszerű, hogy élünk, hogy létbe szólított bennünket Urunk.

Isten betölti és erősíti a szívünkben lévő vágyat. Szeretnénk méltósággal élni az életünket, hogy abban ne legyen kettősség, különbség a szavak, cselekedetek, gondolatok, a múltunk és jövőnk, az egyéni és közösségi életünk cselekedetei között. Szentségre kaptunk meghívást, ezért szeretnénk hálával élni és imádni akarjuk az Istent, aki végtelenül jó, szeret bennünket, szeretetével éltet. A templomszentelés ünnepe ezt a nagy titkot, Isten és ember szentségét, a mi szentségre törekvésünket jeleníti meg. Illő tehát, hogy ünnepeljünk.

Gyönyörűen vezetnek bennünket a szentírási szakaszok

(Ez 43,1–2,4–7a; 1Pét 2,4–9; Jn 4,19–24), amelyeket az imént hallottunk. Ki az Isten és mi a templom? Az ószövetségi olvasmány ezt így mondja: *Emberfia, királyi trónom ez és lábam zsámolya, én itt lakom népem fiai között mindörökre.* A templom ez: Isten itt lakik népe, fiai körében mindörökre. A szentlecke pedig arról beszél, hogy kik vagyunk mi, akik ismerjük Istent: megváltottak, akik az életszentségre kaptunk meghívást

UDVARDY GYÖRGY
VESZPRÉMI ÉRSEK

– Ti azonban választott nép, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok, hogy az Isten dicsőségét hirdessétek. Gondolhatunk-e magunktól ilyen méltóságra, feladatra, szerepre? És mi a feladatunk? Az evangélium beszél nagyon világosan erről: *Isten ugyanis lélek, ezért akik őt imádják, lélekben és imádságban kell imádniuk.* Ezek vagyunk mi. Lélekben és imádságban. Lélekben és igazságban.

Hogyan valósul meg mindez az életünkben?

Jézus Krisztus megtestesülésében lakást vesz az Isten nálunk. Nem csak egyszerűen beköltözik ideig-óráig, még csak nem is egy embernyi élet-hosszra, hanem mindörökre. Jézus

Krisztus megtestesülése végérvényes, Isten gesztusa az, az Ő szentségéből fakadó gesztus az ember felé. Jézus éli a mi életünket, meghirdeti Isten országa törvényeit, amely törvények az életre vezetnek bennünket. S ezek nem csak felszólító parancsok, hanem mindabban, aki vállalkozik rá hittel, bátorsággal, abban ezek által formálódik a szentség, mindaz, amit Isten ígért – gondolhatunk az ellenségszeretetre, a boldogságmondások tanítására vagy bármely részére az evangéliumnak. Jézus megtestesül, beleteszesül az ember életébe, az Isten általa lakást vesz az embernél. Áldozatot hoz, halálra adja magát és örök élettel ajándékozza meg mindazokat, akik bíznak benne. Elküldi nekünk Lelkét. Lelke által él bennünk, nem vesz távolságot tőlünk, nem kívülről szemlél bennünket. Megkaptuk Szentlelkét, aki bennünk él, erővel, dinamizmussal, bátorsággal, jövővel. Üdvösséget tár elénk és nem engedi, hogy az

üdvösségről lemondjunk, életünk egyetlenegy pillanatában sem. A nehéz helyzetekben sem, a kompromisszumosnak tűnő helyzetekben sem.

Az üdvösség reménye vezet bennünket,

mert megváltottak vagyunk, mert a Szentlélekben az új életet tudjuk élni. A keresztségben kapjuk meg ezt a méltóságot. Isten Szentlelke bennünk él, működik, inspirál, ösztönöz napról napra, hogy Istenhez méltó életet tudjunk élni. A templom, a szent hely fizikai valóságában, Isten jelenlétével, a testvéri közösséggel, az elhangzó tanítással, az Ige és a szentségek erejével jelenvalóvá teszi ezt és műveli is bennünk. A templomban imádjuk az igaz Istent: lelkünk templomában és ezen a helyen is, ahol Ő lakást vett nálunk. Így élünk, így cselekszünk. Krisztus módjára, aki szent és aki áldozatot hoz azokért, akiket szeret.

Lehet így élni?

Vagy megelégedhetünk azzal, hogy épp’ a napi ügyek, fáradtságok, küzdelmek okán csupán azokban akarunk győztesek lenni, emberi diadalra jutni? Nem. Mi a szentség vágyáról nem mondunk le, mert erre kaptunk meghívást. És milyen jó, hogy ebben a hitben előttünk járt testvéreink segítenek, bátorítanak, példát adnak. Így tekintünk a mai este ünnepében azokra, akik életüket áldozták a rájuk bízottakért és a hitükért, egyértelműen, megkérdőjelezhetetlenül. Akik Krisztushoz ragaszkodtak akkor is, amikor talán könnyű lett volna olcsó kompromisszummal, utólag megmagyarázható döntéssel nem kiállni az igazság mellett, hiszen az élet mégiscsak nagy dolog, emberi életünket védenünk kell. De az, aki az életszentségben él, az üdvösség reményében, az életét is egészen másként, Krisztusban

szemléli. Isten Szentlelkének erejében úgy tekint saját életére, hogy a jóért, a szentért, az igazért, testvéreimért kész vagyok azt odaadni, mert nem elveszítem, hanem megnyerem. Ezt látták Krisztusnál.

Milyen jó a mai estén figyelni Hajnal Zénó és Martincsevits Pál atyára,

s milyen jó azt is látni, hogy – remélhetőleg minél hamarabb hivatalosan is – beleilleszkednek azoknak a sorába, akiktől már most példát vehetünk, hiszen az egyházunk így tárja őket elibénk. Gondolhatunk Boldog Meszlényi Zoltánra, Apor Vilmosra, Salkaházi Sárára, Sándor Istvánra, Scheffler Jánosra, Bogdánffy Szilárdra vagy éppen a nemrégiben boldoggá avatott Bódi Mária Magdolnára. Szinte kortársaink ők, elérhető távolságban vannak. Vagyis lehet ma is így élni. Példát, segítséget jelentenek ők számunkra.

Érdemes elgondolkozni azon,

hogyan az imént felsorolt, boldogként tisztelt vértanúk milyen korban éltek, miért lett ilyen nagy a vértanúk száma abban az időben? Nagyon érdekes, hogy éppen az I. világháború zűrzavarának, a Tanácsköztársaság brutalitásának és egyházüldözésének idejében és következtében, a szociális tanításnak köszönhetően – ami az egyház tanításának lényegéhez tartozik – a vértanúság gondolata közel került a hívőkhöz, akik ragaszkodtak a hitükhöz. Ez nem egy múltba révedő valóság volt, nem szép hivatkozás – egyébként szükséges a hivatkozás az ősegyház életére vagy különböző történelmi eseményekre –, hanem a mindennapi élet valóságává vált a II. világháború idejére. És milyen érdekes, hogy éppen Mindszenty József veszprémi püspök, későbbi esztergomi érsek, bíboros mennyire számontartotta, figyelte, hogy hol történik olyan jel, példa, ami ezt a krisztusi elköteleződést és az életszentség egyértelmű megvalósulását tudja bizonyítani és elibénk tárni.

Miért hangsúlyozom ezt?

Mi is megszoktuk, hogy hosszú évtizedek óta viszonylagos béke vesz körül bennünket. Kereszténységünket próbáljuk legjobb tehetségünk szerint megélni, figyelve az egyéni előrehaladásra az imaéletben, a lelki életben,

figyelve a közösségi tevékenységre, programokra, a társadalmi jelenlétre, az egyes embereket érintő kérdések világos tárgyalására, megválaszolására, de valójában ez az átélt időszak a vértanúság gondolatát a mi körünkben is mintha meggyengítette volna. Persze az egyház egészében, a világegyházban ez nem így van, hiszen a Közel-Keleten üldözést szenvedő keresztények például milyen példaadóan tudják mindezt megélni képviselni a megbocsátást! Milyen prófétai módon hangzik el egy iraki püspök szájából, hogy *segítsetek bennünket, imádkozzatok értünk, de ne hívjatok bennünket Európába, mert ha elhagyjuk a szülőföldünket, nem lesz senki, aki a megbocsátást hirdesse és a megbocsátást megvalósítsa!*

A vértanúság gondolata.

Hányszor és hányszor szeretnénk az ember titkát megragadni. Mond meg, mi a titkod, mert olyan akarok lenni, mint te, és úgy gondoljuk, hogy egy mondattal, döntéssel, élménnyel meg tudjuk azt szerezni, de látjuk, hogy nem. A titok az elköteleződés, a titok a mindennapi állhatatos helytállás. Hiszen az imént említett

boldoggá avatottak mindegyikének esetében felfedezhetjük: nem egy pillanat volt az, amitől ők boldoggá lettek, az, amelyben nagylelkű döntést tudtak hozni, hanem egész életük erre irányult. Az életük más pillanataiban is jelen volt ez a készség.

Segítsenek bennünket a hitben előttünk jártak példái,

azok a ferences testvérek, atyák, akik a vértanúság és az életszentség hírében haltak meg, azok a testvéreink, akik

életpéldájukkal előttünk állnak! A boldoggá avatás az egyház hivatalos eljárása, valójában egy pecsét, egy kinyilvánítás és nem is mindenkiről mondják ki ezt, hanem azokról, akiket példaként állítanak eléink. Példák ők a szent életre szóló meghívásra adott válaszbán, példák ők abban, hogy lehet imádni lélekben és igazságban az Istent. Hathatós segítség abban, hogy a Szentlélek templomaiként tudjunk élni és ezért tudjuk Isten hajlékában dicsőíteni az Urat, halát adni és imádni Őt. Az előttünk járó boldogok példája vagy éppen azoké, akiknek kanonizációjáért imádkozunk, segítsen bennünket, hogy a templomszentelés ünnepe meghatározó momentum, életünk, keresztény életünk, Krisztushoz tartozásunk titkának megújítása legyen.

Ámen.

HAJNAL ZÉNÓ OFM ÉS MARTINCSEVITS PÁL ATYA MARADVÁNYAINAK AZONOSÍTÁSA

A ferences vértanúk maradványainak azonosításában már több alkalommal együttműködtünk Peregrin atyával és valószínűleg hamarosan egy újabb exhumálásra is sor kerül, mégpedig a Kullancs Ferenc álnéven a 301-es parcellában eltemetett P. Kriszten Ferenc Rafael maradványainak kiemelésére.

Egy évvel ezelőtt indult meg P. Hajnal Zénó, majd Martincsevits Pál kihantolásának folyamata – így kezdi Susa Éva antropológus az Isten szolgája Hajnal Zénó exhumálásáról szóló beszámolóját Zénó atya koporsójának a pesti ferences templom kriptájában való elhelyezése kapcsán.

ELŐZMÉNYEK

A Ferences Rendtartománytól azzal a kéréssel kerestek meg 2024 tavaszán, hogy antropológus szakértőként részt vegyek néhai Hajnal Zénó és Martincsevits Pál gyékényesi köztemetőben lévő sírjának exhumálásán és szakértői véleményt adjak a feltárt maradványokról. Az írott és szóbeli források arról szóltak, hogy mindkét személyt egy napon, egy időben a papi öltözetük miatt lőték le partizánok: 1945 Húsvét vasárnapján. Egy sírba temették őket, de a temetés módjáról, a temetési kellékekről, a temetésnek a halált követő pontos idejéről nem voltak bővebb ismeretek. Koporsóban temették őket. Az emlékezet a két személy eltemetését a gyékényesi köztemető jelzett sírhöz kötötte, de ismert volt az a tény is, hogy a sírból a rokonok kezdeményezésére temetői exhumálással 1967–1968-ban kiemelhetők Martincsevits Pált. Erről a kihantolásról azonban, amely temetői részvétellel történt, semminemű írásos anyag nem maradt fenn. Emellett a két személyről nagyon kevés biológiai információ állt rendelkezésre, de ismert volt életkoruk, illetve korabeli fotók mint hiteles források segítettek még. Egyéb morfológiai jegyek – a becsült testmagasság, az alkat, az arc jellemzői – ezek alapján voltak leírhatók.

A GYÉKÉNYESI SÍR

A Somogy megyei település temetőjében két alkalommal volt feltárás (2024. szeptember 10-én és 2024. október 2-án), az elsőnél egy felnőtt ember maradványait nem tartalmazó sírhelyet találtunk csak, a kettős sír jobb

SUSA ÉVA ANTROPOLÓGUS

oldali részéből viszont a második alkalommal sikerült igazolni, hogy oda felnőtt személyek betemetése történt. Az is kiderült, hogy a sírból egy korábbi exhumálással nem egy, hanem két személy hiányos és töredékes maradványait emelték ki szakszerűtlenül és vitték át Pakodra. A gyékényesi sírban mindössze egy felnőtt férfi igen hiányos maradványai voltak, a halott combcsontjain, különösen a bal oldalon elváltozást észleltünk. Emiatt nem tudhattuk biztosan, hogy vajon kinek a maradványait helyezték át Pakodra. A gyékényesi sírhely földjéből ekkor került elő az az óra, amelyen átlövés látható, egy rózsafüzérkereszt, egy habitusdarab és néhány pengő.

A PAKODI SÍR

A kérdés további tisztázásához szükségesnek látszott a pakodi sír felbontása, amihez a Martincsevits család hozzájárult, így ez 2025. március 11-én meg is történt. A sírból csak egy felnőtt személy csontmaradványai kerültek elő. A csontmaradványok színe, állaga, ízületi felszínei alapján morfológiailag egy egészséges férfi maradványainak voltak becsülhetők. Ugyanakkor a mai napig sem tudunk magyarázatot adni arra, hogy a gyékényesi sírból kiemelt csontmaradványokkal ténylegesen mi történhetett, mivel a gyékényesi sírban mindössze egy háton fekvő eltemetett 171,1–171,3 cm magas férfi nagyon hiányos *in situ* maradványa volt. Az összehasonlító antropológiai vizsgálatok alapján és a nagyon kevés biológiai jellemző ismerete miatt morfológiailag egyértelműen nem volt eldönthető a csontmaradványok hovatartozása.

AZ AZONOSÍTÁS

A csontmaradványokat csontládákba helyezve mind Pakodról, mind pedig Gyékényesről a pesti ferences templom egy zárt pincetermébe szállítottuk át, majd a megbízókkal és a hozzátartozókkal egyeztetve a kiemelt maradványokból DNS-vizsgálatra került sor, illetve összehasonlításra a Martincsevits Pál oldalági leszármazottjától vett mintával, ezt a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ végezte el. A kapott eredmények alapján a pakodi maradványt tudtuk kapcsolatba hozni az M. I. leszármazottjának szájnyalakhártya-törletéből kimutatott profillal: 18 Y kromoszomális STR lokusz közül 17 esetben volt megfigyelhető azonosság. Emellett a prediktált haplocsoportok azonossága megerősítette az azonos apai felmenőktől való származást. Ezért a genetikai vizsgálatok alapján kijelenthető volt: gyakorlatilag bizonyított, hogy a minta Martincsevits Pál földi maradványa.

A CSONTOK, AMELYEKET AZ ANTROPOLÓGUS VIZSGÁLT, ÍGY VÁRJÁK, HOGY A BOLDOGGÁ AVATÁS ÁLTAL EREKLYÉVÉ LEGYENEK.

Mivel az előzményi adatokból tudjuk, hogy Martincsevits Pált és Hajnal Zénót egy időben és egy sírba temették a gyékényesi temetőben, az ott maradt és onnan kiemelt maradvány nem lehet más, mint Hajnal Zénó atya nagyon hiányos földi maradványa, ami immár a Ferenciek terei templom Batthyány-kriptájában nyugszik.

Az ünnepi szertartás előtt pontosan dokumentáltuk az eseményeket, rögzítettük a megtalált maradványok és vizsgálatuk információit, majd egy már használaton kívüli piros *casulát* (miseruhát) szétbontva annak szövetével körülvéve helyeztük el a két új koporsóban a csontokat és a feltárásról szóló összefoglalót. A nagytáti hívek pedig településük, Zénó atya szolgálati helyének földjéből is hoztak egy maréknyit, amit ugyancsak Zénó atya koporsójába tettek egy tartóban.

„AKÁR A PÁLMA...”

ERVIN GÁBOR ÉS A FERENCSESEK

Erdő Péter bíboros, prímás a napokban nyitotta meg Isten szolgája Ervin Gábor katolikus pap-filozófus boldoggá avatási eljárásának egyházmegyei szakaszát. Az írás szerzője Varga Péter András filozófus, az ELTE HTK kutatója.

ERVIN GÁBOR 1912. január 24-én született a negyvenkét éves Ervin Kálmán és a harmincéves Brust Ilona gyermekeként, akik ekkor Budapesten, az I. kerület Logody utca 21. sz. alatt laktak. A Logodi utcát később kettéválasztották, az Ervin család mai címe Váralja utca 4. lenne, az épület azonban az ostrom során megsemmisült. A Logodi utca mai 21. sz. (korabeli 45. sz.) alatti, azóta már szintén elbontott sarokházba költözött be néhány évvel később Kosztolányi Dezső, aki versében (*Hajnali részegség*) örököltette meg a szegényes, elhagyott Logodi utcát és az égbolt gazdag csodáit. Előbbi jelzők aligha illettek az Ervin család akkori villájára, amelynek gazdagon díszített belső teréről külön képeket közölt a *Magyar Építőművészet*

VARGA PÉTER ANDRÁS FILOZÓFUS

folyóirat. Az apa bankigazgató volt, azaz a banki felsővezetők egyike a Magyar Általános Hitelbanknál, a Rotschild-banknál, a korszak meghatározó pénzintézetek egyikénél. Néhány hónappal Ervin Gábor születése után a család a pesti oldalra költözött, egészen a pesti ferences templom közelébe: a Ferencz József rakpart (mai Belgrád rakpart) 26. sz. alatti bérpalotába, az Erzsébet híd (Eskü téri híd) lábánál. Ervin Gábor nevét azonban ekkor még hiába keresnénk akár a ferences templom, akár a környékbeli plébániák nyilvántartásaiban. Egészen 1919 nyaráig kellett várni, hogy az Ervin család megjelenjen a belvárosi főplébánia keresztelési anyakönyvében.

Ervin Gábor a magyar katolikus egyház múlt századfordulón megkezdődő és a két világháború között kiteljesedő megújulásához tartozott, annak is egy különös ágához. Már a család keresztelését végző Károlyi Károly káplán is az Őszövetség választott népének soraiból tért át rabbi-tanuló korában, majd Rómában készült a papságra, felszentelése (1907) után pedig aktív missziós munkát folytatott a budapesti zsidóság körében, akiket őszintén megszólított az újjászülető katolicizmus. Nem véletlen, hogy e megújulás szimbóluma és legfőbb előmozdítója, „a Napba öltözött” Prohászka Ottokár püspök volt Ervin Gábornak is egyik kedvenc szerzője.

A fiatal Ervin Gábor a piaristák gimnáziumának növendéke volt – bizonyára nem csak a földrajzi közelség okán –, majd a jeles érettségije megszerzését (1929) követően papnak jelentkezett. *Minek akarsz pap lenni [...]?* – hangzott el a családi dialógusban egy későbbi visszaemlékezés szerint – *Pap leszek, mert boldog akarok lenni* – válaszolt Isten szolgája. Mire a bankár édesapa: *Boldog akarsz lenni? Mi vagy te? Hamlet? Menj állásba vagy csinálj üzletet, hogy ne legyen időd ostobaságokra gondolni.* Ervin Gábor azonban ragaszkodott szándékához és őszintén hittudományi kar világi teológus hallgatójaként kezdte meg egyetemi tanulmányait, majd a következő évben – bizonyára édesapja

megenyhülésével – belépett a szemináriumba (az édesapa menteségére legyen mondván, hogy később ő fizette fiának szemináriumi tandíját). Ervin Gábort 1934 nyarán szentelték pappá, a következő évben teológiai doktorátust szerzett. Először budaörsi káplán lett, majd 1936-tól hittanár az angyalföldi munkásnegyedben a Szalvátor-nővérek (Isteni Üdvözítő Nővérei; SDS) Huba utcai leányiskolájában (itt működik ma a Kolping Katolikus Iskola).

Ekkor kezdte meg tudományos, köz- és lelki írói munkásságát. Egyaránt tagja és rendszeres közreműködője volt a katolikus filozófiai Aquinói Szent Tamás Társaságnak, a világi Magyar Filozófiai Társaságnak, a Magyar Pszichológiai Társaságnak csakúgy, mint a Katolikus Hittanárok és Hitoktatók Egyesületének. Rendszeres szerzője volt a *Korunk Szava*, később a *Jelenkor* folyóiratnak. Ervin Gábor írásainak teljes bibliográfiájában, amely néhány fiatalkori gyöngyszem újrakiadásával együtt hamarosan megjelenik Kránitz Mihály szerkesztésében (jelen sorok szerzőjének összeállításában), több, mint kétszáz cím szerepel. Ervin Gábor két lelkiségi könyvnek fordítója és háromnak önálló szerzője volt, 1943-ban pedig egy filozófiai szakmunkával (*Kultúra és emberiség*) is porondra lépett. Korának ünnepektől katolikus szerzőjévé vált: *Valami friss, erős, új levegő hatja át; a modern idők fia szólal meg benne [...] nagy gyöngédséggel, [...] széleskörű teológiai tudásán kívül gazdag irodalmi ismerettel és igazi költőiséggel* – írták róla. A kritikusok külön méltatták pedagógiai-lelkipásztori érzékenységét: *a bimbózó leánylélek kitűnő ismerője, aki meglepő ügyességgel tudja átváltani a természetet a természetfeletti rendbe.*

Korántsem véletlen tehát, hogy Ervin Gábor megtalálta az utat a ferencesekhez is. *Miért a ferences barát a magyar nép kedves embere,*

bizalmasa, meghittje? – tette fel a kérdést a gyöngyösi ferencesek (Dám Ince OFM) által kiadott *Magyar Barát* című, harmadrendi lelkiségi havilap oldalain 1942-ben megjelent írásában és rögvest kész is volt a válaszzal: *a Magyar Barát titka végtelen egyszerűsége [...], a ferences szellem szociális ereje (hiába, a szegény csak a szegényhez tud igazán bizalmas lenni, hűsége az Egyházhoz és a hazához, józan-sága (ismeri övét) és meleg szíve.* A ferencesek pedig külön ajánlották *főiskolai végzettségű olvasóinknak* Ervin Gábor filozófiai könyvét, sőt, a lap kiváló munkatársának is nevezték őt. Majd 1943 tavaszán e lap jelentette meg két részletben (4. és 6. szám), valamint önálló terjesztésű különnyomatban Ervin Gábornak *A tökéletesség felé!* című lelkiségi írását.

Ervin Gábor egyik leányiskolai tanítványa emlékezett vissza a kétezres években, hogy a budapesti, II. Maros utca 44/b sz. alatti lakásban, ahol Ervin Gábor özvegy édesanyjával lakott, *valami nagy növény, ha jól emlékszem, pálma volt, amire [Ervin Gábor] büszke volt.* Ezek az én félaraszos datolya-pálmáim jelennek meg Ervin Gábor lelkiségi brosrájában: *A keresztény életet is növényhez hasonlíthatom* – írta. *Van vetőmagja: az isteni kegyelem. [...] Kinő terebélyes fává – vagy csenevész, korcs jószágga. Olyanná, mint az én pálmáim.*

Nehogy azt véljük azonban, hogy Ervin Gábor itt egyszerűen a hívők és nem hívők, illetve hitüket nem gyakorlók közötti különbségre gondolt. Az óriási különbség szerint éppen a hitüket gyakorlók, sőt, nem a halálos bűn állapotában lévőek – a mindennapi áldozó, oltáregyesületi tag, karitászhölgy – csoportján belül húzódik meg ezek minden tiszteletreméltó jóindulata ellenére. Minket – szól mindannyiunknak ma is – *mint egyházközségi*

tanácstagokat, lelkigyakorlatra járókat [...] vallástalannak ugyan senki nem nevezhet; azonban – figyelmeztet – ezért azt hihetnénk, hogy rendben áll a szénánk. Utóbbi illúziókkal állítja szembe Ervin Gábor a hármas megtérésről szóló hagyományos spirituális-misztikus egyházi tanítást: a hit mint az isteni kegyelemre adott válasz, az első megtérés bizonyíték az üdvösség kezdete. De csak a kezdete. Folytatás is kell. Ennek az első stádiumnak a jellemzői Ervin Gábor szerint a félelem, a magánosság, a külső kísértésekkel folytatott

állandó harc, a túlzott ragaszkodás a lelki élet külső formáihoz (*a templomban megszokott helyéhez*), de a túlbuzgó apostolkodás is: az ünnepélyesen és nagy izgalommal [...] tisztikart választó vallási egyesületek esetében, amelyek olyannyira jellemezték a korszak virágzó katolicizmusát (azért bizonyára nem csak a lelki élet kezdeti stádiumában állva). A második megtéréssel már nagy érzelmi átalakulás következik be. Az ilyen lélek szereti a magányt, szinte fél attól, hogy el kell hagynia Isten jelenlétét és bele kell vegyülnie az élet forgatagába (utóbbiban, például apostolkodásában sokszor ügyetlen, rugalmatlan is). Azonban, teszi hozzá, az ilyen lelkekben is rejtve megmarad az érzékiség gyökere, az a vágy, hogy [...] kényeztessenek minket, hogy dicsérjenek, elismerjenek. A harmadik megtéréshez vezető lélek „Sötét Éjtszakáján” átment hívő már szent egyszerűséggel jár hivatásának útján [...], valami természetfeletti ösztönösséggel képes kiigazodni a legváratlanabb, legbonyolultabb helyzetekben is. Őrá áll – írja Ervin Gábor – a Szentírás mondata: „virul az igaz, akár a pálma” (91. [92.] zsoltár, a modern liturgikus fordítás szerint). Ervin Gábor mindennek kifejtésekor nemcsak korának teológiai

tekintélyeire támaszkodott – éppen az ő fordításában jelent meg magyarul 1938-ban a zsinat előtti kor nagy domonkos teológusának, Réginald Garrigou-Lagrange-nak (1877–1964) *A megkezdett örökélet* c. lelkiségtéológiai műve –, hanem meglepő nyitottsággal modern lélektani belátásokra is. Leányiskolai tanulói körében személyiségpszichológiai vizsgálatokat végzett a Szondi-módszer alapján: *A hittanórák keretében [...] valami „bolond” képeket mutatott nekünk – emlékezett vissza fent idézett tanítványa –, abból kellett választani, s ő ebből [...] jellemünkkel kapcsolatban mondott rólunk véleményt.* Ezekből a vizsgálatokból szüle-

tett utolsó tanulmánya, amelyet a nyomda már 1944 elején betördelt, de az csak posztumusz jelenhetett meg Ervin Gábor személyes és társadalmi érzékenységének mementójaként.

Ervin Gábor egész munkássága a hagyomány és modernitás egységének jegyében született. Rácsodálkozhatunk arra, milyen igényes volt lelkileg a katolikus megújítás azóta elfeledett (vagy inkább: elfeledtetett) korszakának hitélete; üzenete azonban ugyanúgy szól napjainknak is. Habár a lelki tökéletesedés folyamatának szigorúan hármas tagolása sohasem vált hivatalos egyházi tanítássá (és talán az egyes lelki stádiumok jellemzőinek tekintetében is megértőbbek lehetünk), azt a Katolikus Egyház Katekizmusa is tanítja (Nüsszai Szent Gergelyt idézve), hogy *aki felfelé tart, mindig kezdetről kezdetre halad* (2015. [1994]). Bizonyára az sem véletlen, hogy a rendszerváltást követően új kiadásban jelent meg az Ervin Gábor által fordított lelkiségtéológiai értekezés (*A megkezdett örökélet*, 1995; Csanádi Béla papköltő átdolgozásában). A II. vatikáni zsinat az egyetemességet hangsúlyozva kimondja: *minden Krisztus-hívő meghívást kap az életszentségre és*

saját állapotának tökéletességére (Lumen Gentium, 42.). Ervin Gábor sem gondolta ezt másként: *Isten a szentségre hív. Halljuk meg a szavát. Ha Istenben bízunk, pálmaliget emelkedhetik a sivatagból is. A mai élet sivatagából is.* Tegyük hozzá: fentről nézve látható, hogy a mai pesti ferences templomot nagyra nőtt szép pálmák díszítik – talán ebben a lelki értelemben is.

Üssük fel bármely szent életében az utolsó fejezeteket – írta még Ervin Gábor –, a harmadik megtérésből eredő égi nyugalom, béke stádiumával fogunk találkozni, habár – tette hozzá – ez vértanúnál esetleg csak életük utolsó óráit jellemezte. Profétai szavak ezek, mind saját magát, mind pedig azon ferenceseket illetően, akik a front átvonulásakor és a kiépülő új totalitarizmus éveiben tettek tanúságot hitükről életük feláldozásával. Ervin Gábor már 1936-ban figyelmeztetett íásaiban a *veszedelmes* hitlerizmusra, ami ellen filozófiai kritikával is harcolt. 1939 nyarán Angliában járt, de a kinti magyarok lelkigondozása helyett a hazatérés mellett döntött: *Egész utam alatt – írta később – bennem zsongott az „itt élned, halnod kell” dallama.* A háború éveiben lelkivezetőként vett részt a zsidó származású keresztények lelkigondozására létrejött, majd a vészkorszak kibontakozásával fokozatosan érdekvédő segélyszervezetté alakult, végül embermentő hálózattá terebélyesedett Magyar Szent Kereszt Egyesület munkájában. Bátyja, a jogász–könyvvizsgáló Ervin Pál az egyesület főtitkára lett. Az Ervin Gábor és a ferencesek közötti kapcsolat egyben széles körű gyakorlati együttműködés is volt, amelynek feltárásán jelenleg is dolgoznak a kutatók. Azonban e kapcsolat látható szimbolikus jele, hogy 1942-ben Ervin Gábor volt a keresztszüloje Fischer Jánosnak, akit Isten szolgája Kriszten Rafael, a hét ferences vértanú

egyike keresztelt meg a Margit körúti ferences templomban és aki azután a kétezres években úttörő szerepet vállalt Ervin Gábor emlékének ébresztésében. Bekapcsolódott a Szent Kereszt Egyesület munkájába például az alig ismert váci egyházmegyes pap, a szintén zsidó származású Gusztáv Béla is, aki szüleivel a ferences templom tözsomszédságában, a Ferenciek tere 4. sz. alatti bérházban lakott (az ő életrajzának rekonstruálásához is keresünk történeti tanúkat).

Éppen Magyarországnak kell fokozottan arra törekednie – írta a német megszállás első heteiben kelt beadványában Apor Vilmos püspök, az egyesület fővédnöke –, hogy intézkedéseivel ellentétbe ne jusson a hitvalló kereszténység tanításával. Ebben az időben történhetett (talán még a vonatkozó rendelet hatálya lépése előtt), hogy Ervin Gábor demonstratív módon felvarrta reverendájára a sárga csillagot. 1944 nyarán, amikor egy áthaladó zsidó transzporttal találkozott a Lánchídon, *erélyesen és olyan hangosan bírálta és elítélte ezt az embertelenséget, szidva a kormány erélytelenségét, hogy bevitték a rendőrségre.* A magyar egyház számtalan figyelmeztető kiáltása pusztába kiáltott szó maradt, azonban – Erdő Péter bíboros szavaival – többek, köztük *Ervin Gábor tanúsága különleges volt, „helyettesítő áldozat” sokakért.*

A lánchídi incidens után Ervin Gábor még elengedték. Bátyját munkaszolgálatra hurcolták el (ugyanaz a halál várt a harmadik Ervin-testvérre, Lászlóra is). A nyilas hatalomátvétel napjaiban Ervin Gábor már aktívan dolgozott azon, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel, akár lakásukon bújtasson üldözötteket. A Magyar Szent Kereszt Egyesület székhelyén fegyveres nyilasok ütöttek rajta. December 3-án, vasárnap (!) éjjel után pedig a Maros utcai ház ajtaján is dörömböltek. *Felrohantak az emeletre, és*

Rafael atya és a Margit körúti ferences templom a ferences vértanúkról szóló emlékfüzetben

erőszakkal benyomultak a lakásba és az ott levőket elhurcolták. Ervin Gáborék háztartási alkalmazottja – egy volt leányiskolai tanítvány, akinek nehéz családi körülményei miatt adtak munkát –, miután a nyilasok elengedték, beszámolt arról, hogy *tanúja volt Ervin Gábor és édesanyja megostorozásának, miközben ők a Miatyánkot imádkozták.* Egy másik szemtanú számol be arról, hogy a nyilasok fegyverrel végeztek a *pappal*, aki *zsidókat bújtatott.*

Ervin Gábor halálának körülményei sokáig tisztázatlanok voltak, emlékét – vértanútársaiéval együtt – a magyar egyház megtartó erőként őrizte a rákövetkező újabb üldöztetés évtizedei alatt, és ahogyan Erdő Péter bíboros fogalmazott:

az ő örököseik is vagyunk. Virul az igaz, akár a pálma [...]. Az Úr házában van elültetve, Istenének csarnokában bont virágot (Zsolt 91).

Zarándokközpont nyílik a Kárpátia udvarban

„Boldog az az ember, aki benned találja erejét, aki szívében zarándokútra készül.
Ha kiszáradt völgyben jár is, ott források fakadnak, a hajnali eső elárasztja áldásával.
Ahogy halad, egyre növekszik ereje, a Sionon meglátja Istent (Zsolt 84,6–8).”
Némethné Probáld Katalin írását olvashatják az új zarándokirodáról.

A zarándoklás mint testi és lelki egészségünket egyaránt erősítő szabadidő-eltöltési lehetőség egyre népszerűbb. A Kárpátia udvar V. lépcsőházának első emeletén hamarosan megnyílik a budapesti Zarándokközpont. Szeretettel várnak mindenkit, akit a zarándoklásnak akár a lelkesége, akár a praktikus oldala érdekel.

A zarándok mindig vezetett személy, mert Istenre bízta magát és hagyja, hogy útjának minden szakaszán, legyen az csendes vagy éppen találkozásokkal teli, Isten szóljon hozzá. Ha belső figyelemmel, jelenlétrel, kereső és egyben hálás lelkülettel indul

NÉMETHNÉ PROBÁLD KATALIN

neki, akkor észre fogja venni Isten vezetését, ami által zarándoklata valóban életalakítóvá válik. A Központ munkatársai ezt saját tapasztalatból tudják, és szeretnék, ha mások is átélhetnék az Isten által vezetettség szépségét.

Miben segít a Zarándokközpont?

A Zarándokközpontban hasznos útmutatást, praktikus információkat kaphatunk, ha Istent keresve vagy önmagunk belső útjait járva egy adott élethelyzetben elindulnánk egy olyan úton, amely fizikai és lelki értelemben is valamely szent helyre visz – akár egyedül, akár csoportosan tervezzük ezt.

Talán nem is gondolnánk, milyen sokféle zarándoklat közül választhatunk: vannak rövidebb és hosszabb távokat bejáró, nehezebb és könnyebb terepen haladó, egyénileg és csoportosan szerveződő, a csomagok szállítására is megoldást kínáló, vezetőfüzettel vagy applikációval segített zarándoklatok – és még hosszan sorolhatnánk. A Zarándokközpont munkatársai és önkéntesei rálátással bírnak e palettára és örömmel látják az érdeklődőket elsősorban a hazai, de akár határon túli lehetőségek kínálatával is. A Központ nyitvatartási rendjét egyelőre még nem véglegesítették, de szívesen adnak információt a következő elérhetőségeken:

info@zarandokkozpont.hu, +36 20 336 9404.

A Zarándokközpont csapata ugyanakkor szeretné a zarándokok aktív közösségét is létrehozni: beszélgetésekre, előadásokra hívnak, ahol a zarándokok egymással, zarándoklatszervezőkkel, de akár zarándokhelyek fenntartóival is megismerkedhetnek. Céljuk a lelki közösség építése is, mert fontosnak látják, hogy minden zarándok találjon társakra és támogatásra abban, hogy a zarándoklaton megélt élményeit be tudja építeni a mindennapjaiba, ami sokszor igen nagy kihívást jelent.

Aki szeretne értesülni a jövőbeli programokról, annak érdemes az alábbi elérhetőségeken kérni a havi rendszerességgel kiküldésre kerülő ZARÁNDOK HÍRLEVELET:
info@zarandokkozpont.hu • +36 20 336 9404

TOVÁBBÁ ÉRDEMES a VIATOR EGYESÜLET Facebook-oldalára
vagy a **viatoregyesulet.hu**
néven (a mellékelt QR-kód megnyitásával) elérhető honlapjára is ellátogatni.

MÉG MINDIG EGYEDÜL?

– ezzel a mottóval hirdettük meg 2023 októberében annak a közösségnek az indulását, amelybe harmincas éveikben járó, még egyedülálló, de családos hivatásra készülő felnőtteket vártunk.

Utal ez a mottó az ő élethelyzetükre és arra a kérdésre is, amellyel a környezetük (és talán saját maguk) részéről gyakran találkoznak. Naményi Ildikó szociális testvér, a csoport vezetője mutatja be a közösséget.

Mint minden életszakasznak és élethelyzetnek, az egyetemista évekből kinőtt fiatalokénak is megvannak a maga sajátos nehézségei és ajándékai, amelyekről nehéz általánosságban szólni, hiszen azokat mindannyian a saját életútjuk tapasztalataival, sérüléseivel és érettségével élik meg. Az egyedülállóság bár közös, de csak egy vonás az életük sok-sok jellemzője között.

Sokuk tapasztalata, hogy egyedül vannak, nem találhatnak magukhoz hasonló társakat és mivel számos csalódáson vannak már túl – akár sok időt és energiát fektetnek a párkeresésbe mint projektbe, akár passzívan várnak –, egyre nehezebb másokban megbízniuk és nyitniuk mások felé. Régi barátaik közül sokan családot alapítottak, külföldön élnek, esetleg a munkájuk miatt nincs idejük a kapcsolatok fenntartására, a munkatársaik között kevés kortárs akad, ráadásul többségük a keresztény értékrendet alig értő környezetben dolgozik. Az Egyházban is nehezen találhatnak közösséget, hiszen a hitoktatás még a legnépesebb plébániák is legfeljebb az egyetemista korosztályig tart, a felnőtteknek meghirdetett alkalmak pedig inkább az idősebb korosztályt szólítják meg.

**NAMÉNYI ILDIKÓ
SZOCIÁLIS TESTVÉR**

Sajátos ajándéka ugyanakkor ennek az élethelyzetnek az életkorból adódó energia és tenni vágyás, illetve az a szabadság, szabad kapacitás, amely lehetőséget ad sok jóra, legyen az az intenzívebb lelki élet, a tanulás, az önkéntesség, a templomi szolgálat vagy a baráti, családi és közösségi kapcsolatok ápolása.

Mivel segíthetjük leginkább az egyedülálló felnőtteket? Mindekelőtt azzal, ha az ő egyre népesebb csoportjuk figyelmet kap a plébániai vagy nagyobb közösségek mindennapjaiban, amire egyre több értékes példát is lehet látni: alulról vagy felülről szerveződő, különböző profilú közösségek jönnek létre, vannak speciálisan az ő élethelyzetükre szabott lelkigyakorlatok (pl.

Mátraverebély-Szentkúton a párkeresők részére szervezett lelkigyakorlatos hétvége az év első hónapjaiban) és az offline találkozásra, ismerkedésre teret adó programok. Emellett pedig azzal, ha megtalálhatják a sajátos adottságaiknak megfelelő helyüket a közösségben – sokan szolgálnak csoportvezetőként, programszervezőként, háttérfeladatokban stb. –, de úgy, hogy közben maradjon szabad idejük és figyelmük a párkeresésre.

Az egyedülálló fiatalok csoportjának ötlete régóta motoszkált már bennem – hálás vagyok, hogy ez a gondolat itt, a Ferenciek terén valósággá válhatott. Személyesen leginkább azok a szükségek szólítanak meg, amelyek első látásra nem nyilvánvalóak – egy sérült, mélyszegénységben élő vagy hajléktalan emberről világosan látszik, hogy segítségre szorul, de lehet magányos, küzdhet gondokkal az is, aki egzisztenciálisan rendben van. Mivel harmincas éveim közepe felé jártam, amikor felismertem a szerzetesi hivatásomat és beléptem a Szociális Testvérek Társaságába, tapasztalatból is ismerem az egyedülálló felnőttek élethelyzetét, azt pedig, hogy szerzetesként feljük forduljak, nem volt nehéz összekapcsolni a szociális testvéri küldetés-

sel, hiszen közösségünk alapítója, Slachta Margit testvér arra buzdította a testvéreket, hogy váljanak „az árva ügyek anyjává”.

A csoportunk kissé döcögős indulása után a tavalyi tanévre kialakult egy 10–15 fős társaság, akikkel kétheti rendszerességgel találkozunk – de ennél jóval többen megfordultak már az alkalmainkon –, a szüleiktől már külön élő, dolgozó felnőttek, akik leginkább a hasonló korú, hasonló élethelyzetben lévő keresztény fiatalok közösségét keresték. Van közöttük, aki Balázs-áldásra várakozva látta meg a plakátunkat a hirdetőtáblán, más az egyik csoporttag hívására vagy valamelyik ferences atya tanácsára csatlakozott. A közös estéken az együttlét, beszélgetés, reflexió, megosztás van a hangsúly, az alkalmak végén imádkozunk együtt és egymásért. Nem célunk „párkereső csoportként” működni, de a hétköznapi keresztény életet érintő kérdések (pl. az egyházi ünnepkörök megélése, példaképeink, médiahasználat, közösségi minták, barátság) mellett igyekszünk olyan témákat is elővenni, amelyek tág értelemben a párkereséshez is kapcsolódnak: beszélgetünk önismeretről, kommunikációról, döntésről, elköteleződésről, tisztaságról, internetes ismerkedésről, néhányszor pedig szakértő vendéget hívtunk meg. Az alkalmakon kívüli programokra a vágy nagyobb, mint a kapacitás, de igyekszünk megszervezni időnként egy-egy társasjátékestet, kirándulást, pikniket, illetve mint minden templomi közösség, bekapcsolódunk a templomi liturgikus szolgálatokba is.

Az alkalmakon a feldolgozott témákban fontos információk hangzanak el és jelentős felismerések születnek – egyszer valaki egy beszélgetés végére rájött, hogy miért is kelt benne ellenállást az adott téma, más arra csodálkozott rá, hogy a reflexiók kérdések pont arról

szólnak, ami őt néhány napja foglalkoztatja. Emellett azonban más, kevésbé feltűnő értékeket is hordoz a csoport. Ahogyan sok ajándéka van egy egyes életkorú és -helyzetű közösségnek, úgy sokszor felszabadító olyanok között lenni, akikkel értjük egymás kérdéseit, nehézségeit és örömeit, gyakran gyógyító felismerni, hogy sokan osztozunk egy-egy élethelyzet ki-

hívásaiban. A csoport jelenthet egyfajta következő lépést is: volt, aki egy év után azért köszönt el, mert az alkalmak során világossá vált számára, hogy milyen típusú és lelkeségű közösségben találhatja meg a helyét. Annak, aki egyedül lakik és home office-ban dolgozik, sokat tud jelenteni egy csoportalkalom, ahová ki kell mozdulni és ahol élőben lehet beszélgetni másokkal, de mindenkinek fontos a kiszakadás az otthon-munka-otthon mokus-

kerekéből. Előfordult, hogy valakit az az apró változtatás, hogy a közösségi alkalmainkat beépítette az időbeosztásába, az élete más területein is nyitottabbá, rugalmasabbá tett, új barátokat és párt is talált.

A csoport a hasonló élethelyzet mellett meglehetősen sokszínű, alkalomról alkalomra férfiak és nők, informatikusok és bölcsészek, irodai dolgozók és segítő foglalkozásúak, különböző temperamentumok találkoznak és folytatnak olykor igen parázs – de a kölcsönös tisztelet talaján maradó – vitákat, adják a saját talentumaikat a közös szolgálatokba. A tavalyi tanév utolsó, visszatekintő alkalmán külön időt szántunk arra, hogy megköszönjük egymásnak mindazt, ami a másiktól ajándékká vált az év során. Nagy öröm volt hallani, hogy mi minden feltárult kinek-kinek az egyéni ajándékaiból és ezek a mondatok bátorító, megerősítő visszajelzésekké is váltak mindenki számára.

**A KÖZÖSSÉGÜNK NYITOTT,
év közben is szeretettel várjuk azokat
a 30–40 év közötti egyedülálló felnőtteket,
akik szeretnének kortársaikkal találkozni,
imádkozni és jelen életszakaszuk közös
kérdéseiről beszélgetni.**

**A CSATLAKOZNI VÁGYÓKAT KÉRJÜK,
hogy a templom e-mail-címén
vagy a ferenciek3040@gmail.com címen
jelentkezzenek.**

A FERENCES VILÁGI RENDRŐL

A Ferences Világi Rend (FVR) kezdeteit azok a bűnbánó közösségek jelentették, amelyeknek a tagjai házasságban éltek, ezért nem vállalhatták a szerzetesi életformát, azonban kapcsolódtak Assisi Szent Ferenchez és a testvérekhez, illetve Szent Klárához és nővéreihez. Hogyan vannak jelen ma a Ferenciek terén? Bobay Orsolya írása.

TÖRTÉNET, LELKISÉG

A hagyomány szerint egy sienai kereskedő, Lukéziusz és felesége voltak az első terciáriusok, őket maga Ferenc fogadta be a rendbe. A kor talán legismertebb harmadrendi személye Árpád-házi Szent Erzsébet, aki ma a ferences világi rend védőszentje. A harmadik rendbe a világi rend mellett számos szerzetesi kongregáció is tartozik. A rend működése a 13. században lett szabályszerű, amikor IV. Miklós pápa 1289-ben jóváhagyta az első regulánkat, amelyet a XIII. Leó pápa által (1883), majd 1978-ban a VI. Pál pápa által jóváhagyott, jelenleg is érvényben lévő regula követett. Rendünk tehát nem egy baráti társaság vagy imacsoport, amelynek tagjai számára vonzó Szent Ferenc vagy a ferences lelkiesség. A lelki családok között, amelyeket az Egyházban a Szentlélek keltett életre, a Ferences Család magába foglalja Isten népének azon világi, szerzetesi és papi tagjait, akik felismerik magukban a Krisztus követésére szóló hivatást Assisi Szent Ferenc nyomdokain – fogalmaz a Ferences Világi Rend Regulája. Az evangélium szerinti életre köteleződünk el, az egyházhoz a fogadalom által szorosabban kapcsolódva, de a rend keretei között megmaradva a világi állapotban, a családi életben. A Ferences Család tagjaként részt veszünk abban a küldetésben, hogy Assisi Szent Ferenc üzenetét a mai világnak közvetítsük.

JELENÜNK: AZ FVR SZERVEZETE, TEVÉKENYSÉGE ÉS A NEMZETKÖZI TANÁCS

A világi rend alapját a helyi testvéri közösségek jelentik, amelyek az egyes országokon belül a régiós tanácsok alá tartoznak, a régiós tanácsokat az országok szintjén az országos tanácsok fogják össze, az országos tanácsok felettes szerve pedig a nemzetközi tanács és annak elnöksége. Rendünk irányelve a szolgáló vezetés, amely a vezetést szolgálatként értelmezi, a szolgáló vezetők és a tagok közötti testvéri kapcsolatot állítja a középpontba. A Rend világszerte számos karitatív kezdeményezésben vesz részt: gyűjtésekben a bajba került testvérek megsegítésére, legyen szó természeti csapásokról, háborúról vagy más válsághelyzetről. Ilyen például a „Kutak Afrikának” (Well4Africa) projekt vagy a szíriai, horvátországi földrendések áldozatai számára indított több gyűjtés. Az FVR magyarországi testvérei közösségként és egyénileg is több szegény, nehéz helyzetben lévő családot támogatnak vagy támogattak az elmúlt években.

BOBAY ORSOLYA

Magyarország kivételes helyzetben van 2014 óta, ugyanis akkor választották meg először hat évre Kauser Tibor testvérünket miniszter generálisnak, vagyis a Nemzetközi Tanács Elnöksége vezetőjének, majd 2021-ben újabb hatéves mandátumot kapott. A Ferences Világi Rend egy csodálatos, világméretű közösség, amelynek tagjai ismeretlenül is folyamatosan imában hordozzák egymást. A Nemzetközi Tanács csatornáin keresztül és a világhálóknak köszönhetően akár be is pillanthatunk a rend közösségeinek életébe.

TEMPLOMI AKTIVITÁSUNK

A Ferences Világi Rend Ferenciek terei Szent Család közössége mellett a máriabesnyői Parzhami Szent Konrád közösség budapesti tagjai is a Ferenciek terén tartják havonta egyszer (a hónap utolsó hétfőjén) képzési alkalmukat, ebből a közösségből többen rendszeresen járnak az itteni szentmisékre vagy közösségi alkalmakra, hittanórákra és a világi rendi testvérek többféle szolgálatot vállalnak a templomban. A világi rend egyik fontos szolgálata templomunkban a ferences ifjúság közösségének támogatása, amelyet jelenleg néhány világi rendi testvér vállalt.

A FERENCES VILÁGI REND SZENT CSALÁDRÓL NEVEZETT KÖZÖSSÉGE

egy nagy hagyománnyal rendelkező harmadik rendi közösség alapjaira épül. A rendszerváltáskor Kiss Lehel Csongor OFM atya alapította a Ferenciek terén a harmadrendi közösséget Molnár Mária hitoktató segítségével. Ez a közösség még a régi Regula szerint szerveződött, az országban akkor már egyedülállóként, külön engedéllyel. Csongor atya, majd Molnár Mária halála után Kocsis Katalin kérte az akkori tartományfőnöktől, Dobszay Benedek atyától a Ferences Világi Rend Szent Család közösségének megalapítását, ami 2017. augusztus 26-án meg is történt. Közösségünk jelenleg 18 befogadott, illetve fogadalmas tagból áll, emellett szép számmal csatlakoznak alkalmainkhoz a Rend és a világi ferencesesség iránt érdeklődők. A közösség tagjai a templomi Rózsafüzér Társulat és az Irgalmas Jézus Közösség életében is részt vesznek, segítenek a templomi mosodában, az oltárdíszítésben, ministránsszolgálatot végeznek, illetve a szkólaban és a templom Liszt Ferenc Kórusában énekelnek. Adventben a rorate-misék után a Szent Ferenc teremben agapé szerveznek a híveknek, nagybőjtben keresztutat vezetnek, illetve gyermekekre vigyáznak és foglalkozást tartanak számukra

vasárnaponként a 10 órai szentmise alatt a Szent Ferenc teremben. Havi rendszerességgű közösségi alkalmaink reggel 8 órakor közösen ünnepelt szentmisével kezdődnek, majd a templom Greccio termében folytatódnak a képzéssel és a közös imádsággal. Részt veszünk a Ferences Világi Rend és a ferences család képzési, lelki alkalmain, évente két alkalommal a világi rendi országos képzési napnak általában templomunk Szent Ferenc terme ad helyet, ilyenkor a házigazda szerepét is mi töltjük be.

CSATLAKOZÁSI LEHETŐSÉGEK

Az érdeklődők számára a kapcsolatfelvétel a kapcsolat@fvr.hu e-mail-címen keresztül is lehetséges, illetve templomunkban csütörtök esténként 18.30-tól a világi rend tagjai kísérésével tartja alkalmait egy felnőtt csoport, amelynek egyik fontos célja a világi ferences lelkiességgel való mélyebb ismerkedés. Ide Kovácsné Szabó Zsófinál (angyalosboldogasszony@gmail.com) lehet jelentkezni.

IFJÚSÁGI TAGOZAT

A Ferences Világi Rendhez kapcsolódó ferences ifjúság (YouFra) egy, a ferences lelkiességet követő nemzetközi közösség, amely a ferences család része. Magyarországon jelenleg egy formálódó közösség működik a Ferenciek terén, 18–35 éves fiatalok részvételével, kedd esténként 18.30-tól tartva alkalmait. A csoportba azokat várjuk, akik evangéliumi életet szeretnének élni és világiként mélyebben szeretnék élni a ferences lelkiességet. Mivel a Ferences Családhoz tartozik, a Ferences Ifjúság sem egy hittan- vagy imacsoport, amelynek a tagjai számára vonzó Szent Ferenc vagy a ferences lelkiesség, elköteleződni azonban nem szándékoznak felé. A YouFra közösségek tagjai a világi ferencesekhez hasonló módon kérhetnek befogadást a közösségbe, majd egy év elteltével tehetnek az evangéliumi életre ígéretet, amelyet évente megújítanak. A közösségnek saját szabályzata és szertartáskönyve van, és világi rendi animátor, illetve szerzetesi asszisztens segíti a fiatalokat világi ferences életükben. A közösség története 2016-ban indult Magyarországon, kezdetben a krakkói ifjúsági világtalálkozón a ferences rendtartomány szervezésében

részt vevő fiatalokkal, később a Margit körúton talált otthonra a csoport, 2023 őszétől pedig a Ferenciek terén folytatódott az alkalmak. Jelenleg a találkozókkal mellett a csoport a templomi szolgálatban több feladatot (ministrálás, szentségimádás-vezetés) is vállal, vannak kötetlen alkalmaink, illetve rendszeresen szervezünk egynapos gyalogos zárandoklatokat, amelyek nyitottak a közösség iránt érdeklődők számára.

A CSOPORTBA JELENTKEZNI,

a programokról érdeklődni
a ferencesifjusag@gmail.com e-mail-címen lehet,
Facebook-oldalunk pedig
a <https://www.facebook.com/youfrahunary/>
címen érhető el.

SZERETETTEL VÁRUNK MINDEN ÉRDEKLŐDŐT!

MULTILINGUAL CONFESSION

**INNER-CITY CHURCH
OF THE FRANCISCANS**
BUDAPEST 1053 FERENCIEK TERE 9.

ENGLISH

WED
THU

5 PM - 7 PM
6 PM - 8 PM

Rev. Cristian Göbel
P. Phoebe Fababair OFM

FRENCH

1st, 3rd THU

6 PM - 8 PM

Rev. Tamás Papp

GERMAN

TUE
WED

6 PM - 8 PM
5 PM - 7 PM

Rev. Kulcsár Dávid
Rev. Christian Göbel

SPANISH

WED

6 PM - 8 PM

Rev. José Daniel Dallos

ITALIAN

TUE
WED
FRI

6 PM - 8 PM
5 PM - 7 PM
5 PM - 7 PM

Rev. Kulcsár Dávid
Rev. Christian Göbel
P. Gellért O. Praem.

POLISH

WED

6 PM - 8 PM

Polish Parish

SLOVAKIAN

TUE

4 PM - 7 PM

P. Cirill OFM

CROATIAN

MON
FRI

4 PM - 7 PM
5 PM - 7 PM

P. Vencel OFM
P. Gellért O. Praem

UKRAINIAN

MON
TUE

4 PM - 7 PM
4 PM - 7 PM

P. Vencel OFM
P. Cirill OFM

RUSSIAN

MON
TUE

4 PM - 7 PM
4 PM - 7 PM

P. Vencel OFM
P. Cirill OFM

TAGALOG

THU

6 PM - 8 PM

P. Phoebe Fababair OFM

Every weekday at 9 AM, Mass is celebrated in Latin.
From Monday to Friday, we provide the opportunity for Eucharistic adoration
between 8 PM and 10 PM.

ÚJ GYÓNTATÓINK BEMUTATKOZÁSA

KULCSÁR DÁVID

2008-ban, 18 évesen jártam először a pesti ferences templomban, amikor elkezdtem jogi tanulmányaimat az ELTE közeli, Egyetem téri épületében. Vidékről a fővárosba került vallásos fiatakként nem jártam ugyan minden nap szentmisére, de egy-egy csendes imára gyakran betértem ebbe a templomba is. Lenyűgözött, hogy mindig volt gyóntatás, ez nagy lelki megnyugvást jelentett, amikor a szülői ház elhagyása után önállóan, fiatal felnőttként kellett keresnem az utamat. Akkoriban eleinte még nem foglalkoztatott komolyabban a papi hivatás gondolata, ezért most, amikor papságomnak immár a hatodik évében, 2025 őszén ismét Budapestre, az Apostoli Nunciatúrára kerülve beálltam kedd esténként az itteni gyóntatók közé, gyakran elgondolkodtat, mennyire furcsa, hogy most a „másik oldalon” ülök. Sokszor előtörnek az egykori itteni gyónásaim emlékei, pláne azért, mert a kedd esténként betérő gyónók kb. 2/3-a (!) fiatal felnőtt és egyetemista. Bizony, annak idején, egyetemista gyónóként nemcsak pozitív, hanem negatív tapasztalataim is voltak itt, ez pedig folyton arra ösztönöz, hogy jézusi módon legyek jelen e csodálatos szentség kiszolgáltatásakor: a bűnbánót meghallgatva, bátorítva, tanácsot adva, irgalmas szívvel, gyengéd szeretettel. Örömmel várok mindenkit, aki szeretné terheit lerakni és Jézus szeretetét újra és újra különleges módon megtapasztalni.

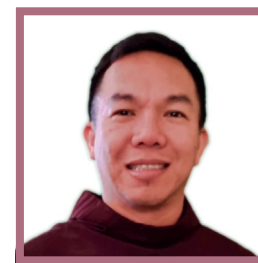
ZOLCSÁK ISTVÁN

Nyugdíjas görögkatolikus pap vagyok, a mi rítusunk rendje szerint házasságban élek feleségemmel, Kocsis Katalin Máriával 47 év óta. Három lányunk van, akik szintén házasok és 5 unokánk. 2023-ban lettem papi nyugdíjas, a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Nyírcsászáriból költöztünk Budapestre, a XVII. kerületbe, Rákosligetre saját kertes házunkba. Hogy hogyan lettem gyóntató a Ferenciek terei templomban? Peregrin atya megkeresett: vállalnék-e rendszeres gyóntatást? Igent mondtam. A gyónás Jézus akaratából az a szentség, amelynek kiszolgáltatása során az irgalmas Isten a bűnbánó léleknek szívesen megbocsát... Nagyon fontosnak tartom a gyónó meghallgatását, a lelki problémák megbeszélését. Vannak, akik nagy lelki terheket hordoznak, számukra időt adok arra, hogy azokat elmondják. (Előfordult, hogy a gyónásra várók között valaki az ebből fakadó hosszú várakozást nehezen viselte el, pedig ő is gyónni akart.) A gyóntató pap Isten kezében eszköz, akinek közreműködésével a bűneit bevalló és megbánó lélek megszabadulhat bűneitől a kegyelmes Isten megbocsátó irgalmassága által, és minden istenfélő embernek reményt ad az, hogy a tékozló gyermek újra visszatálhat a mennyei Atya házához.

CHRISTIAN GÖBEL

Az észak-németországi Hannover város közelében nőttem fel, a Hildesheimi Egyházmegyében. Az egyetemi éveimtől kezdve sok időt töltöttem külföldön. Tanulmányaimat először filozófia szakon Frankfurtban végeztem, majd Rómában teológiai és keleti egyházi tanulmányokat folytattam. A nyíregyházi görögkatolikus szemináriumban és a szentpétervári orosz ortodox akadémián is voltam vendég-hallgató. A Hildesheimi Egyházmegye különböző plébániáin és feladataiban töltött időszakot követően 12 évig nemzetközi ifjúsági projekteket szerveztem Kelet-Európában, majd pedig 14 évig New Yorkban a német katolikus plébánia lelkészeként szolgáltam. Ez év szeptemberében foglaltam el jelenlegi pozícióm a budapesti Szent Erzsébet Német Nyelvű Katolikus Plébánia lelkészeként. A különböző élethelyzetekben megtapasztalt élmények, a sok emberrel való találkozás során minden egyes szolgálati helyemen egyformán fontosak voltak a következők: Isten ajándéka papként emberekkel foglalkozni, különösen lelkivezetőként, hogy megtapasztalhassuk együtt Isten szerető jelenlétét, illetve nagy ajándék a gyónásban megérezni, hogy Isten kibékül és kibékít minket a múltunkkal és a jelenünkkel, és hogy hogyan mutat Isten éltető Lelke új, gyógyító és erős adó utat a jövőre nézve. Nagyon örülök, hogy most a budapestiekkel járhatok ilyen értékes utakon!

PHOEBIE R. FABABAIR OFM

Ferences misszionárius vagyok a Fülöp-szigetéről. Magyarországra azért jöttem, hogy válaszoljak arra a meghívásra, hogy szolgáljam a hozzám hasonlóan e gyönyörű országban dolgozó filippínókat. Ez év júniusában érkeztem. Minden vasárnap filippínó nyelven misézek, nemcsak Budapesten, hanem vidéken is, az ott dolgozó honfitársaim részvételével. Papként a szolgálatom nem korlátozódik a misék celebrálására, hanem magába foglalja a gyóntatást is, amit minden csütörtökön a Ferenciek terén végzek – az anyanyelvemen és angolul. Amikor megkezdtem ezt a szolgálatot, Jézus szavai jutottak eszembe: *ne félj semmitől, hanem menj és hirdesd Isten országát*. Tudatában vagyok a kihívásnak, ami ezzel a feladattal jár, és mégis rengeteg inspirációt kapok benne, értelmet ad ferences hivatásom megélésének. Így vezessen tovább az Úr e kitüntető misztériumban, amelynek részesévé telt!

DOLGOZÓINK, SEGÍTŐINK

A templom mindennapjainak rendezett alakulását sok munkatársunk segíti. Sokszor tapasztalt áldozatosságukat ezúton is szeretnénk megköszönni. Kik ők és miként vannak jelen háttérszolgálatukban? – erről szól a bemutatkozásuk.

TEVELI DALMA

2023 szeptemberében kezdtem a Belvárosi Ferences Templomba járni, ami mára második otthonom. 2020 januárjából való az első személyes emlékem a templomból, az még egy másik élet volt. Ebben az új életben szinte nem telik el nap, hogy legalább ne látnánk egymást. 2024 márciusában, kicsivel a bevezető szentségek felvétele előtt, kezdtem az irodában dolgozni. Az első naptól hálás vagyok Istennek, amiért helyet készített nekem az Ő házában, és igyekszem napról napra az Ő nagyobb dicsőségére lenni. Még ha ez az igyekezet nagyon esendő, emberi igyekezet is. Bár egyke gyerek vagyok, ebben az új életben kaptam tíz kisebb és még sok-sok más testvért, akik miatt a munka élet lett, lassan körém nőtt. Szerettem, mert szabad volt, ott fűjt, ahol akart.

2025 szeptemberében Isten szavát reményeim szerint értően meghallva változott az életállapotom, ezért az irodai munkát és ügyfélszolgálatot új keretek közé kellett rendezni, ami miatt nem vagyok annyit a templomban, mint eddig és megváltozott az ügyfélszolgálati rend is (ezzel kapcsolatban a weboldalon található információk a mérvadók). Bizakodom, hogy ez a változás a templom hasznára fog válni, és ennek révén sokkal többet tehetnek majd egyházi közösségünkért.

Külön hálás vagyok, amiért irodai feladataim mellett idegenvezetői szakmámban is kibontakozhatnak a templomban tartott csoportos körbevezetések alkalmával.

FR. KÖVÁGÓ SZERAFIM

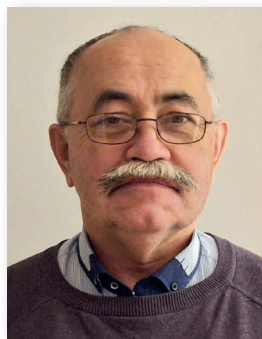
38 évesen jelentkeztem a ferences rendbe. A növendékidő befejeztével, 2003. szeptember 6-án ebben a templomban tettem örökfogadalmat, azóta itt teljesítek sekrestyési szolgálatot. Örülök, hogy Pest egyik leglátogatottabb templomában lehetek. A lelki programok sokasága, a liturgia méltó és ünnepélyes végzése mindig örömmel tölt el. Szeretném továbbra is Isten dicsőségére, híveink javára végezni feladataimat szeretett templomunkban.

STANISZEWSKI ISTVÁN

1995 óta járok ebbe a templomba. Mivel munkába menet útba esett, minden nap itt voltam a 6-os misén, illetve sokszor hazafelé is bejöttem rózsafüzérre, litániára, misére. 2005-től a rorate-misékhez kapcsolódóan részt vettem a reggeli szendvics- és tea készítésben, 2010 karácsonyától pedig elkezdtem ministrálni, 2013-tól áldoztató is vagyok, 2021-től látok el sekrestyési szolgálatot. Ez a templom az óránkénti szentmisékkal, a délelőtti és délutáni gyónatással, az esti szentségimádásokkal Budapesten egyedülálló szolgálatot teljesít. Megtiszteltetés számomra, hogy a szentmise előkészítésével hozzájárulhatok ahhoz, hogy a szertartások gördülékenyen kövessék egymást.

ANGYAL JÁNOS

Közel 15 éve vagyok a pesti ferences templom egyik sekrestyése. Vallásos családban nevelkedtem, életem kicsi korom óta valamilyen formában összefonódott a templomi szolgálattal. Gyerekkoromban templomi hitoktatásra jártam, gyakran ministráltam, nagymamámmal templomot takarítottunk, rendszeres szereplője voltam a karácsonyi pásztorjátékoknak. Később megtanultam orgonálni, elvégeztem a kántorképzőt, kb. 10 évig kántorkodtam szülőfalum templomában, Budapestre költözésem után tagja lettem a Szent Imre Kórusnak. Sok szép élményem fűződik ahhoz a 25–27 évhez, amíg a kórusban énekeltem.

Három gyermekem van, egy már felnőtt, kettő gimnáziumban tanul. Felnőtt fiam is kántor lett, gyakran teljesít szolgálatot templomunkban. A templomi szolgálatokat mindig a „civil” munkám mellett láttam el, így van ez most is. Szívesen, elkötelezettséggel végzem a sekrestyési teendőket, örömeimre szolgál, ha segíthetek. Úgy érzem, jó kapcsolatban vagyok a ferences atyákkal, a munkatársakkal és a templomba járókkal. Igyekszem is megőrizni a jó viszonyt mindenkivel. Megbízhatóságra töreksem és arra, hogy a munkámmal meg legyenek elégedve. Külön örömet okoz, hogy áldoztatásra is kaptam engedélyt. Egész életemben szoros kapcsolatban voltam az Isten házával, most is otthonomnak érzem a templomot.

SZÉKELY ISTVÁN

40 éves vagyok, édesapámmal és édesanyámmal nagyon szoros, napi kapcsolatot tartok, támogatjuk és segítjük egymást. Fontos számomra a családom, mert szeretetet, biztonságot és megértést adnak. Több, mint 10 éve dolgozom már a pesti ferences templomban. Az első években templomőrként, de jó pár éve már a sekrestyében teljesítek szolgálatot. Feladatom a liturgiához szükséges körülmények biztosítása a szertartások zavartalansága érdekében. Olyan lelkiülettel akarok dolgozni, amely nyitottá tesz a fejlődésre, segít tisztelettel és együttérzéssel fordulni mások felé, miközben önmagam határait is figyelem. Szabadidőmet a sport, a család és a barátok töltik ki.

SZÉKELY KATALIN

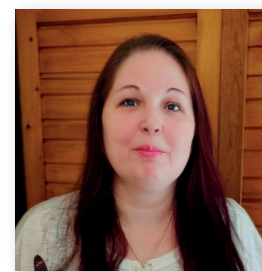
63 éves vagyok, már közel 40 éve házas, van egy fiam, akivel együtt dolgozunk itt, a ferences templomban. Több, mint 25 éve vagyok már a ferences család tagja, feladatom a templom tisztán tartása. Olyan közegben szeretek dolgozni, ahol számítanak az emberi kapcsolatok. Hiszem, hogy jó légkörben, egymást támogatva sokkal eredményesebbek és elégedettebbek lehetünk, ezért törekszem az együttműködésre, a türelemre és a figyelemre másokkal szemben. A szabadidőm legnagyobb részét a családommal és a barátaimmal töltöm, akikkel mindig találunk közös programokat.

BÖTKÖS GÉZA ATTILA

Komlói születésű, 52 éves, családos ember vagyok. 14 éve Pilisszántón élek feleségemmel és fiammal egy családi házban. A házhoz tartozó telken gyümölcsösünk, kertünk, állataink vannak. Szakképesítem alapján asztalos végzettséggel rendelkezem, de járatosnak érzem magam az építő- és a karbantartóipar sok területén is. Megtisztelve érzem magam, hogy felkértek a templom gondnoki feladataira, igyekszem a felmerülő munkákat legjobb tudásom szerint elvégezni.

PAPP MÓNIKA

Több, mint tíz éve dolgozom takarítóként a pesti ferencesek templomában. Ez a munka az évek során a szívügyemmé vált. Minden nap örömmel látok neki a feladatoknak, hogy a templomban tiszta és rendezett környezet fogadhassa a híveket. A csendben végzett munka közelebb visz a hitemhez, ami erőt ad a mindennapokhoz. Nagy büszkeséggel tölt el, hogy ilyen hosszú idő után is részese lehetek ennek a szent közösségnek. A munkán kívül a családom és a barátaim a legfontosabbak számomra, velük szeretek kapcsolódni. Szüleim már nyugdíjasok, és örömmel vagyok velük. Kedvenc időtöltésem a filmnézés és a zenehallgatás, ezek igazi szenvedélyeim. A barátokkal szervezett közös program, például egy jó beszélgetés vagy egy kirándulás, mindig energiával tölt fel. Igyekszem időt szakítani ezekre az örömteli pillanatokra a munka mellett. Ügyelek az egészségemre, hogy még sokáig szolgálhassam a templomot. Kitartásommal és alázatommal szeretnék példát mutatni másoknak.

SÁNDOR PÉTER

35 éves vagyok, Budapesten születtem. Jelenleg szüleimmel lakom, őket segítem. 2013 óta vagyok kiségitő sekrestyés. Sok jó embert ismertem meg itt, jó lelkiileg feltöltődni, miközben a szerzeteseket segítem és az Urat szolgálom.

MOSOLYGÓ GYULA

Három éve dolgozom munkatársaimmal a templom biztonságáért felelős személyként. Eredetileg villanyszerelőként végeztem, gyermekkorom óta sportolok, ezáltal az őrzés és védelem felé vezette az utamat az élet. Fontos számomra, hogy a templom és a közösség biztonságban legyen, hogy mindenki nyugodt szívvel tudjon ide belépni. A család és a két fiam sok erőt ad a mindennapokhoz és mindig is támogatni fognak abban, hogy felelősséggel végezzem a munkámat. Öröm számomra, amikor látom, hogy a hívek békében és biztonságban imádkoznak, mert tudom, hogy ehhez az én munkámra is szükség van. Hiszem, hogy Isten minden embert valamilyen szolgálatra hív, engem most arra, hogy vigyázzak másokra. Igyekszem becsülettel és lelkiismeretesen ellátni a rám bízott feladatokat. Számomra a biztonság őrzése nemcsak munka, hanem hivatás is, viszonzás-ként pedig a közösség támogatását és megbecsülését kapom. Jó érzés, hogy a munkámmal hozzájárulhatok a templom nyugodt és békés légköréhez. Bízom benne, hogy ezt a közös munkát még sokáig folytathatjuk.

MEGŐRZÉS, FELÚJÍTÁS, LELKI KÖZÖSSÉG

Az idei évben sok olyan apró dolog történt a ránk bízott javak megőrzésében, ami önmagában nem látványos, mégis összességében nagy előrelépést jelent. Peregrin atya beszámolója a 2025. év fejlesztéseiről.

Ezek közül talán a legjelentősebb, hogy elkészült a templom és a rendház egészének mérnöki felmérése, műszaki feltérképezése, ami elengedhetetlen például egy esetleges tetőfelújítás megkezdéséhez. Immár mérnöki pontossággal tudjuk, hogy a templomban „mi, merre”. Az ősz végére a menyegyzeten lévő levegőztetőrendszer újjáélesztése is megvalósult, így a templom levegőcseréje a jövőben egyszerűbb lesz, az új hangosítási rendszer pedig jobb hallhatóságot teremt, bár használóinak még sok mindenben alkalmazkodniuk kell az új technika nagyobb érzékenységet kívánó sajátosságaihoz. Ez utóbbihoz kapcsolódott egy közvetítőrendszer kiépítése, amely azt teszi lehetővé, hogy a kriptában zajló temetéseket – sok résztvevő esetén – a templomban is láthatóvá tudjuk tenni, illetve ugyancsak segíti ezt a Batthyány-kripta világításának újragondolása. Ezeknek a folyamatoknak a zárása idén az új vetítőrendszer kiépítése lesz, ami jobban illeszkedik majd a barokk térbe. Mindez körülbelül 50 millió forint költséget jelentett, amit főként a Kormány által biztosított pályázati forrásokból, a Lipótvárosi Önkormányzat és a Magyar Batthyány Alapítvány támogatásaiból, illetve saját tartalékainkból sikerült fedeznünk. A testvérek közel 10 millió forint adománnyal segítették e munkálatokat, amiért nem győzünk hálát adni minden adakozónak!

Liturgikus tárgyaink között kiemelendő, hogy a templom pin-céjében egy korábban munkasztaalként használt íves asztalra let-tünk figyelmesek, ami egy hordozható oltárt takart, az volt erede-

BELVÁROSI FERENCES TEMPLOM

tileg és így is lett helyreállítva. Olykor már láthatták is a testvérek a templomban a liturgikus eseménye-ken. Ugyanígy befejeződött az eddig csak a Szent Háromnapban használt tabernákulum restaurála-sa is, amely év közben a szent olajok tárolásának helye, trónusa pedig az ereklyetartók elhelyezésére szolgál immár a nagy ünnepeken. A textíliákhoz értő szakemberek segítségével sikerült kiválogat-nunk a régi miseruhák közül a felújíthatóakat, ezekből idén 5 darab került sorra, de kb. 15 várja még szebb jövőjét a szekrényekben. A leglátványo-sabb változás a Tápláló Szűzanya képének felújítása volt, illetve a templom kapujánál emléktábla elhe-lyezése, amely elődeink hősi emléke előtt tiszteleg.

A következő évben a sekrestye és a harangrendszer felújítása, a főoltár mellett álló két kandeláber, templomi bútorok és mise-ruhák restaurálása várható, továbbá szeretnénk új oltárterítőket és a templomi közös misézéshez ferences szimbólumokkal díszí-tett egyenmiseruhákat készíttetni.

Reménykedünk abban, hogy továbbra is biztosítva lesznek a pályázati lehetőségek és találunk jószándékú adakozókat, illet-ve kérjük a testvéreket is, hogy aki teheti, álljon mellénk támo-gató segítségével.

Mindez ugyanis nem önmagáért történik, hanem azért, mert minden egyes megőrzés, felújítás erősíti a lelki kötelekeket a ma élő hívek és azok között, akik alkották vagy akiknek tovább kell adnunk a hit által motivált liturgikus és kulturális örökséget.

KEDVES TESTVÉREK!

Templomunkban a kibővített lelkipásztori szolgálat – például a gyónási és miselátogatási lehetőség szinte egésznapos biztosítása, az Eucharisztia előtt időzés alkalmainak rendszeressé tétele – sok háttérmunkát igényel: templomőr jelenléte, sekrestyei felügyelet, gyóntatók szolgálata, energia-felhasználás, amelyeknek az anyagi háttérét is meg kell teremtenünk.

EZÉRT URUNK SZÜLETÉSÉNEK ÜNNEPÉHEZ KÖZELEDVE AZZAL A KÉRÉSSSEL FORDULOK AZOKHOZ, AKIK MEGTEHETIK, HOGY AZ ILYENKOR SZOKÁSOS KARÁCSONYI AJÁNDÉKOZÁSKOR – MINT KEDVES „ISMERŐSÖTÖKRE” VAGY „ROKONOTOKRA” – GONDOLJATOK A PESTI FERENCES TEMPLOMRA IS, AMELYET RENDSZERESEN VAGY ALKALMANKÉNT LÁTOGATTOK.

Mindehhez ötletként és javaslatként rövid- és hosszútávú adományozási módokat szeretnék elétek tárni, kérve, hogy éljete azzal a formával, amelyik a legalkalmasabb számotokra.

A FENTI CÉLOKRA ADOMÁNYOZHATOK:

- A TEMPLOMBEJÁRATNÁL LÉVŐ PERSELYEKBEN ELHELYEZETT VAGY PEREGRIN ATYÁNAK, ILLETVE AZ IRODÁBAN SZEMÉLYESEN ÁTADOTT ADOMÁNNYAL;
- BANKI ÁTUTALÁSSAL BÁRMILYEN CÉLRA ÉS ÖSSZEGBEN A 11600006–00000000–40682275 SZÁMLASZÁMON;
 - TÁRGYI ÖRÖKSÉG, INGATLAN TEMPLOMUNKRA HAGYATÉKOZÁSÁVAL;
 - EGY-EGY TEMPLOMI KEGYTÁRGY RESTAURÁLTATÁSÁVAL, ÖRÖKBEOGADÁSÁVAL – ennek kiválasztása Szerafim testvérnél lehetséges a sekrestyében.

Amikor kérésünkkel felétek fordulunk, nem a nálunk szegényebektől és nem a magunk számára szeretnénk kérni, hanem evangelizációs tevékenységünk és a ránk bízott – sokak számára az Istennel való találkozást oly’ gyakran hosszú, több évtizedes szünet után biztosító – templom kapuinak mind szélesebbre tárásához, hitéletének mind gazdagabbá tételéhez remélünk adományokat. Mégpedig azoktól, akiknek azt a lehetőséget adta kezébe az Úr, hogy mások üdvösségét adományozással segítsék, azoktól, akik alkalmasnak tartanak bennünket arra, hogy a ránk bízott javakat felelősséggel kezeljük és e célokra fordítsuk!

Várakozással és támogatásokat kérve
P. KÁLMÁN PEREGRIN OFM TEMPLOMIGAZGATÓ

MISEREND

Hétköznap
6:00–11:00 között
minden órában
és 18:30-kor
Latin mise 9:00-kor

Vasárnap
6:00–12:00 között
minden órában
délután 17:00, 18:30
és este 20:00-kor

Részletes, folyamatosan frissülő
mise- és gyóntatási rendünket
megtalálja az alábbi QR-kód beolvasásával.

SZENTSÉGIMÁDÁS
Hétköznap: 20:00–22:00-ig

GYÓNTATÁS

Hétköznap:
6:00–12:00-ig és 16:00–22:00-ig
Péntek:
6.00–22.00-ig
Szombat:
6:00–12:00-ig és 16:00–19:00-ig
Vasárnap:
6:00–12:30-ig és 16:00–20:30-ig

Miseszándék rögzítése: személyesen minden nap 6:00–12:00 és 16:00–20:00 a sekrestyében vagy e-mailben
Templomigazgatóság - irodavezető: Teveli Dalma | Tel.: +36 20 373 1580 (H-P: 16:00–18:00)

E-mail: pestiferencesek@ferencesek.hu

Ügyintézés: Keresztelő/esketés/temetés: kapcsolatfelvétel a pestiferencesek@ferencesek.hu e-mail-címenn

KARÁCSONYI ÉNEKEINK

A karácsonyhoz szinte elszakíthatatlanul hozzátartozik az éneklés. Meglepő, de a Christmas caroling ilyenkor még a bevásárlóközpontok világi forgatagától is elválaszthatatlan, és talán még ma is minden magyar ember ráismer a Mennyből az angyal dallamára. Utolsó nyomai ezek egy keresztény európai örökségnek, amelynek kultúrtörténeti gyökerei legalább a középkorig visszavezethetők és amely még ma is része sok család ünneplésének – írja Farkas Domonkos egyházzenesz.

Legkedvesebb karácsonyi emlékeim közé tartozik, amikor a feldíszított fa köré telepedve gyertyafény mellett közösen énekeltünk végig legalább egy tucat karácsonyi dalt. A hívő ember azonban a karácsony csillogó fényei mögött a második isteni személy megtestesülését, az emberré lett Fiúisten titkát is látja. A betlehemi jelenet szemlélésekor nemcsak valamiféle romantikus családi idillt képzel maga elé kedves állatokkal, hanem az újszülöttnél felismeri várva várt Megváltóját is. Legnemesebb karácsonyi énekeink éppen e titkot szóltatják meg.

Karácsony három szentmiséje háromféleképpen ünnepli karácsony titkát. Az éjféli szentmise introitusa – a *Domínus dixit ad me* – a Fiúisten idők kezdete előtt való születéséről énekel a 2. zsoltár szavaival: *Az Úr mondá nekem, én Fiam vagy*

FARKAS DOMONKOS
EGYHÁZZENESZ

te! *Én ma szültelek Téged!* Az Atyaisten megszólítja a Fiúistént: én Fiam vagy te, én ma szültelek téged, az idők kezdete előtt. A pásztorok miséjének introitusa – a *Lux fulgebit* – karácsony hajnalán az örök fényesség felragyogását énekli meg: *Fényesség ragyog ma felettünk, mert megszületett nekünk az Úr Krisztus.* Ez az a fény, amely a betlehemi pásztoroknak is felragyogott Jézus születésekor, ahogy Izajás próféta írja: *A nép, mely sötétségben járt vala, nagy világosságot lát* (Iz 9,1). Az ünnepi szentmise introitusa – a *Puer natus* – pedig ezt az Izajás-idézetet folytatja: *Gyermek született nekünk! Fiú adatott nekünk, s a fejedelemség az Ő vállán, s ez lesz az Ő neve: a nagy határozat Hirdetője* (Iz 9,5). A megszületett gyermekben a mindenség Királyát láthatjuk, aki a Szentháromság üdvözítő tervének (határozatának) hirdetője és egyben beteljesítője.

A Szentírásból vett énekszövegek mellett az egyház több nagyszerű költeményt is beemelt a liturgiába. Ezek közül az egyik Szent Ambrusnak, Milánó püspökének 4. századi himnusza, a *Veni Redemptor gentium* (*Népek Megváltó Istene*), amely Európa-szerte minden keresztény felekezet karácsonyi énekei között megkülönböztetett helyet kap, és gyönyörűen foglalja össze az Úrjövet titkát. A természet rendjét fölülmúlva a Szűz fogan és élő tabernákulumként hordozza méhében a megtestesült Igét, aki már megszületésekor ugyanaz, mint aki kereszthalálával beteljesíti megváltó művét és az alvilág kapuiból felhossa a megváltásra várakozókat Atyjához, az örök dicsőségbe.

A liturgikus énekek mellett nagy értéket képviselnek régi karácsonyi énekeink is. A liturgia peremén születtek azok a latin, később népnyelvű énekek (*kanciók*), amelyek később Európa-szerte elterjedtek, és amelyek közül több – például a *Puer natus in Betlehem* vagy az *In dulci iubilo* – közkedvelt mind a mai napig is, nemcsak a templomokban, hanem a karácsonyi zenei albumokon is.

Hasonló volt ezekhez, de mára már sok helyütt feledésbe merült a *Dies est laetitiae* kezdetű kanció. A középkori Magyarországon is nagy népszerűségnek örvendett ez a dal, amely nemcsak többszólamú feldolgozásban, hanem népénekként is fennmaradt, az Éneklő Egyház egy 1937-es váraszói (Heves vm.) gyűjtés alapján újjította fel (ÉE 29). Megtanulásra érdemes ének, amely nemes módon bővítheti karácsonyi énekincsünket. Szövegében az Újszülött és az örök Isten látszólagos ellentéte feszül egymásnak – a betlehemi jelenet anyatejre éhes csecsemője ugyanaz, aki a Napot és a csillagokat alkotta: a világ Ura.

Elevenítsük föl újra régi és újabb karácsonyi énekeinket és énekeljük őket a betlehemi jászol körül, ne csak a templomban, hanem otthon is! Énekléskor az emberek is a mennyei seregekhez, az angyalok kórusához társulnak, akik éppen karácsonykor énekeltek először (Lk 2,14): *Gloria in excelsis Deo! – Dicsőség a magasságban Istennek!*

- Éjfél-tájban születik, ki a napfényt gyűjtja, – anyatejre éhezik, ki az üdvöt nyújtja. – Rejtik pólyák, szalagok, ki az égre csillagot milliomot tűzdel, – sírdogál az újszülött, aki ott fenn mennydörög, s rémít vilámlam-tűzzel.
- Dicsérjük a Gyermecket, ki ma testet öltött, – gyöngeségben született, belénk erőt öntött. – Ha ő meg nem születik, minden ember elveszik, nem jut üdvösségre; – ő, megváltó Istenünk, halálunkkor légy velünk, fogadj be az égbe!

FELHASZNÁLT IRODALOM: Éneklő Egyház, Római Katolikus Népeknétár; Graduale Hungaricum; Dobszay László: A magyar népének.

URUNK SZÜLETÉSÉNEK ÜNNEPKÖRE A PESTI FERENCSESEKNÉL 2025–2026

A csillagok most már a Krisztus által meghatározott pályát futják be (Nazianzoszi Szent Gergely)

URUNK SZÜLETÉSÉNEK VIGÍLIÁJA

(december 24. szerda)
DÉLELŐTT HÉTKÖZNAPI MISEREND
GYÓNTATÁS 6.00–16.00

18.00 Ünnepi vesperás

A TEMPLOM FOLYAMATOSAN NYITVA TART

23.00 Matutinum, karácsonyi éneklés
24.00 Genealógia, Martirológium, a Kisjézus
jászolba helyezése, szentmise

URUNK SZÜLETÉSÉNEK ÜNNEPE

(december 25. csütörtök)

VASÁRNAPI MISE- ÉS GYÓNTATÁSI REND
(Miselátogatási kötelezettség mindenki számára!)

10.00 Ünnepi szentmise – Mozart C-dúr mise
18.00 Ünnepi vesperás
18.30 Ünnepi szentmise –
Dettelbach Gaudentius OFM: Missa Pastoritia

KARÁCSONY MÁSNAPJA

(december 26. péntek)

VASÁRNAPI MISE- ÉS GYÓNTATÁSI REND

KARÁCSONY NYOLCADÁNAK HÉTKÖZNAPJAI

(december 30-ig)

HÉTKÖZNAPI MISE- ÉS GYÓNTATÁSI REND

20.00–22.00 Szentségimádás

A JUBILEUMI SZENTÉV BEZÁRÁSA TEMPLOMUNKBAN

(december 28. vasárnap)

VASÁRNAPI MISE- ÉS GYÓNTATÁSI REND

18.00 Ünnepi vesperás
18.30 A szentévet lezáró szentmise

ÉVVÉGI HÁLAADÁS

(december 31. szerda)

DÉLELŐTT HÉTKÖZNAPI
MISE- ÉS GYÓNTATÁSI REND

16.00–18.00 Gyóntatás
17.00 Hálaadó szentmise, tedeum,
szentségi áldás

A TEMPLOMOT A LITURGIA UTÁN BEZÁRJUK

SZŰZ MÁRIA ISTENANYASÁGÁNAK ÜNNEPE, ÚJÉV

(január 1. csütörtök)

VASÁRNAPI MISE- ÉS GYÓNTATÁSI REND
(Miselátogatási kötelezettség mindenki számára!)

18.00 Ünnepi vesperás
18.30 Ünnepi szentmise,
az év ünnepeinek meghirdetése

VÍZKERESZT

(január 6. kedd)

VASÁRNAPI MISE- ÉS GYÓNTATÁSI REND
(Miselátogatási kötelezettség mindenki számára!)

10.00 Vízszentelés
18.00 Ünnepi vesperás
18.30 Ünnepi szentmise – Ramírez: Missa Criolla
(Liszt Ferenc Kórus)

EGYHÁZZENEI PROGRAM

(december 27. szombat, 19.30)

KARÁCSONYI HANGVERSENY
A BELVÁROSI FERENCES KÁNTORÁTUSSAL,
ELHANGZANAK CHARPENTIER,
RAMEAU ÉS FERENCES SZERZŐK MŰVEI

TRANZITUS – 2025

ALKANTARAI PÉTER ÜNNEPE

TEMPLOMBÚCSÚ RENDTÁRSUNKKAL, BARSÍ BALÁZS ATYÁVAL

HITTANOSOK ZARÁNDOKLATA

SZENT FERENC NYOMDOKÁBAN

